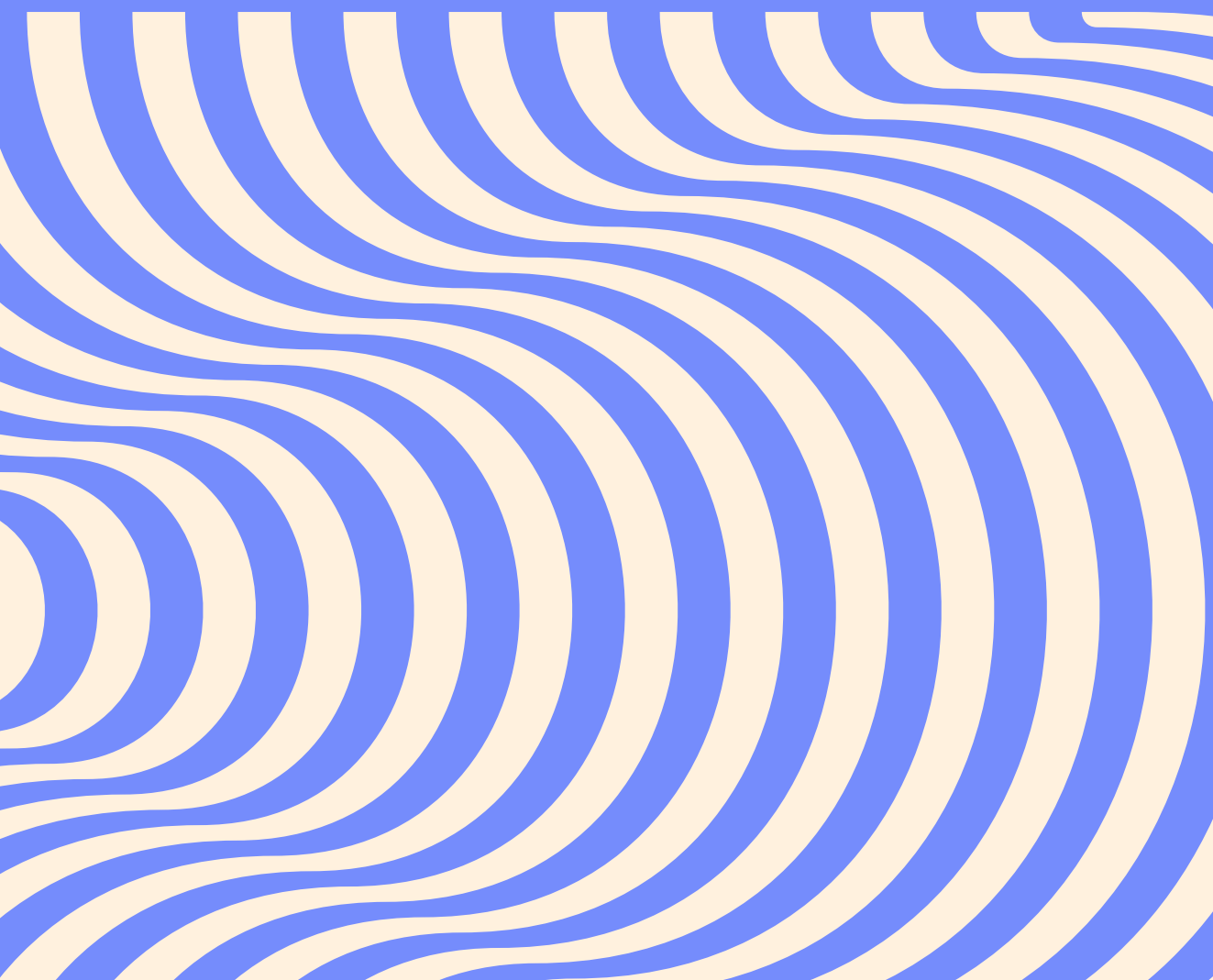

Fenomenais grįstas ugdymas Vilniaus mokyklose

II dalis 2024–2025

Autoriai

Brigita Čelkytė

Rūta Simutytė

Kristupas Sabolius

Redaktorė

Rūta Bukelskytė-Jurkaitienė

Dizainas

Ligita Petrauskaitė

Petras Navickas

Fotografija

Tautvydas Juknevičius

Vykdomoji komanda

Asta Morkūnienė

Julija Glosaitė

Eglė Trimailovaitė

Goda Julija Kozlovic

Goda Alsytė

Turingys

6 FGU Vilniaus mokyklose: mokytojų refleksijos

- 8 Mokytojo patirtis: kintantis vaidmuo, stiprėjantis ryšys
 - 12 Mokinio patirtis: nuo pasyvaus klausytojo iki aktyvaus kūrėjo
 - 16 Ugdymas, išeinantis už klasės ribų
 - 18 Mokytojai apie iššūkius
 - 22 Ateičiai
-

24 Įgyvendinti FGU projektai

- 26 **Vilniaus Emilijos Pliaterytės progimnazija**
 - 28 Fenomenas „Lietuva“
 - 38 **Vilniaus Baltupių progimnazija**
 - 40 Fenomenas „Aviacija“
 - 50 Fenomenas „Instrumentas“
 - 60 **Vilniaus Simono Stanevičiaus progimnazija**
 - 62 Fenomenas „Triukšmas“
 - 72 Fenomenas „Balandžiai“
-

- 82 **Vilniaus „Sostinės“ gimnazija**
 - 84 Fenomenas „M. K. Čiurlionis“
 - 94 Fenomenas „Kelias“
 - 102 Fenomenas „Kūnas“
 - 112 Fenomenas „Tyla“
 - 122 **Vilniaus Gerosios Vilties progimnazija**
 - 124 Fenomenas „Gatvės menas“
 - 134 Fenomenas „Oras“
 - 142 Fenomenas „Vanduo“ (1 projektas)
 - 152 Fenomenas „Vanduo“ (2 projektas)
 - 160 **Vilniaus „Taikos“ progimnazija**
 - 162 Fenomenas „Laikas“
 - 172 **Vilniaus „Pelėdos“ pradinė mokykla**
 - 174 Fenomenas „Spalvos“
 - 184 **Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazija**
 - 186 Fenomenas „Telefonas“
 - 196 **Vilniaus Petro Vileišio progimnazija**
 - 198 Fenomenas „Užupis“
 - 206 **Vilniaus Simono Konarskio gimnazija**
 - 208 Fenomenas „Maistas“
-

FGU Vilniaus mokyklose:

mokytojų refleksijos

2024–2025 mokslo metais dešimties Vilniaus mokyklų bendruomenės, kurioje vyksta įstaigos „EDU Vilnius“, leidosi į fenomenais grįsto ugdymo kelionę. Pasirinkusios stebėti artimoje aplinkoje esančius realaus pasaulio reiškinius, mokyklos įgyvendino unikalius projektus, sėkmingai integruodamos praktinių įgūdžių, dalykinių žinių ir bendrųjų kompetencijų ugdymą. Šioje apžvalgoje, remiantis pačių mokytojų refleksijomis, analizuojami ryškiausi FGU metodo taikymo rezultatai ir atskleidžiama, kaip šis ugdymo būdas keičia mokymosi procesą.

Mokytojo patirtis: kintantis vaidmuo, stiprėjantis ryšys

Vienas ryškiausių FGU rezultatų, atsiskleidžiančių mokytojų refleksijose, yra pedagogo vaidmens transformacija. FGU skatina mokytoją atsisakyti tradicinio informacijos perteikėjo vaidmens ir tapti proceso fasilitatoriumi, partneriu ir bendratyriu. Šiam pokyčiui pasiekti būtinos dvi sąlygos: glaudus kolegų bendradarbiavimas ir visišką pasitikėjimą mokiniais.

Bendradarbiavimas kaip sėkmės pamatas.

Beveik visos mokytojų komandos pabrėžė, kad sėkmingas FGU įgyvendinimas yra neįmanomas be nuolatinio ir atviro komandinio darbo. Vilniaus Petro Vileišio progimnazijos atstovė teigė:

„Mokytojai atrado, kad buvo labai gera patiemis veikti komandoje. Visas veiklas planavome taip, kad veikloje dalyvautų bent du mokytojai. Sistemingai rinkomės į planavimo ir refleksijos sesijas, jos buvo labai atviros ir tikros, dėl to bendrą veiklą jautėme kaip įkvepiančią profesinę patirtį.“

Veikimas kartu ne tik padeda įveikti logistinius ir organizacinius iššūkius, tokius kaip tvarkaraščių derinimas, bet ir praturtina pačius mokytojus. Jie dalijasi idėjomis, metodais, reflektuoja procesą kaip komanda ir mokosi vieni iš kitų. Tai ypač svarbu, kai į projektą įsitraukia skirtingų dalykų mokytojai, kurie, kaip pastebėjo Vilniaus „Sostinės“ gimnazijos pedagogai, iš naujo atranda bendrus sąlyčio taškus tarp savo disciplinų:

„Sustiprėjo tarpdalykinis bendradarbiavimas: projektas sujungė įvairių sričių mokytojus, kurie bendradarbiavo kurdami pamokas, derindami veiklas ir ieškodami bendrų sąlyčio taškų.“

Pasitikėjimas mokiniu kaip ugdymo įrankis.

Antrasis, ne mažiau svarbus atradimas – tai pasitikėjimas mokinių gebėjimais. FGU skatina mokytojus atsitraukti nuo nuolatinės kontrolės ir leisti mokiniams patiems kelti klausimus, ieškoti atsakymų ir klysti. Kaip dalijosi Vilniaus Baltupių progimnazijos mokytojai,

„FGU padėjo suprasti, kad galima pasitikėti mokiniais, kad jie geba daugiau, nei atrodo iš pradžių.“

Suteikus mokiniams laisvės ir atsakomybės, atsiskleidžia jų kūrybiškumas, smalsumas ir vidinė motyvacija. Vilniaus „Sostinės“ gimnazijos mokytojai džiaugėsi, kad

„[FGU projekto] renginio vedėjais tapo būtent tie vaikinai, kuriuos iki šiol nuo telefono atitraukti galėdavo tik miegas. Tai rodo, kad kūrybinis procesas gali pasiekti kiekvieną, kai tik jam suteikiama galimybė įsitraukti savaip.“

Mokinio patirtis: nuo pasyvaus klausytojo iki aktyvaus kūrėjo

Patirtinio mokymosi galia.

Mokinius labiausiai įtraukia ir motyvuoja praktinės patirtinės veiklos. Išvykos, eksperimentai, susitikimai su ekspertais, kūrybinės dirbtuvės – tai veiklos, kurios leidžia mokyti per realią patirtį. Kaip teigė Vilniaus Simono Konarskio gimnazijos mokiniai, „Daugiau išmokstu ne iš knygų, o iš veiklos“. Ar tai būtų triukšmo lygio matavimas mokyklos koridoriuose, ar spalvų dirbtuvės su scenografijos ekspertais, ar balandžio formos sausainių kepimas, ar filmo kūrimas apie kūno suvokimą – tiesioginis sąlytis su fenomenu padaro mokymąsi prasmingą ir įsimintingą. Mokiniai tampa tyrėjais, kūrėjais ir atradėjais. Vilniaus „Sostinės“ gimnazijos mokytojai dalijosi savo mintimis:

„Suvokėme, kad patirtinis mokymasis padeda pasiekti ir tuos mokinius, kuriuos sunku įtraukti tradicinėse pamokose. Ugdymosi procese planuojame dar efektyviau naudoti įvairias raiškos formas (garsą, vaizdą, judesį), suteikti mokiniams pasirinkimo laisvės ir inicijuoti dažnesnį įvairių dalykų integruotą ugdymą.“

Kompetencijų ugdymas.

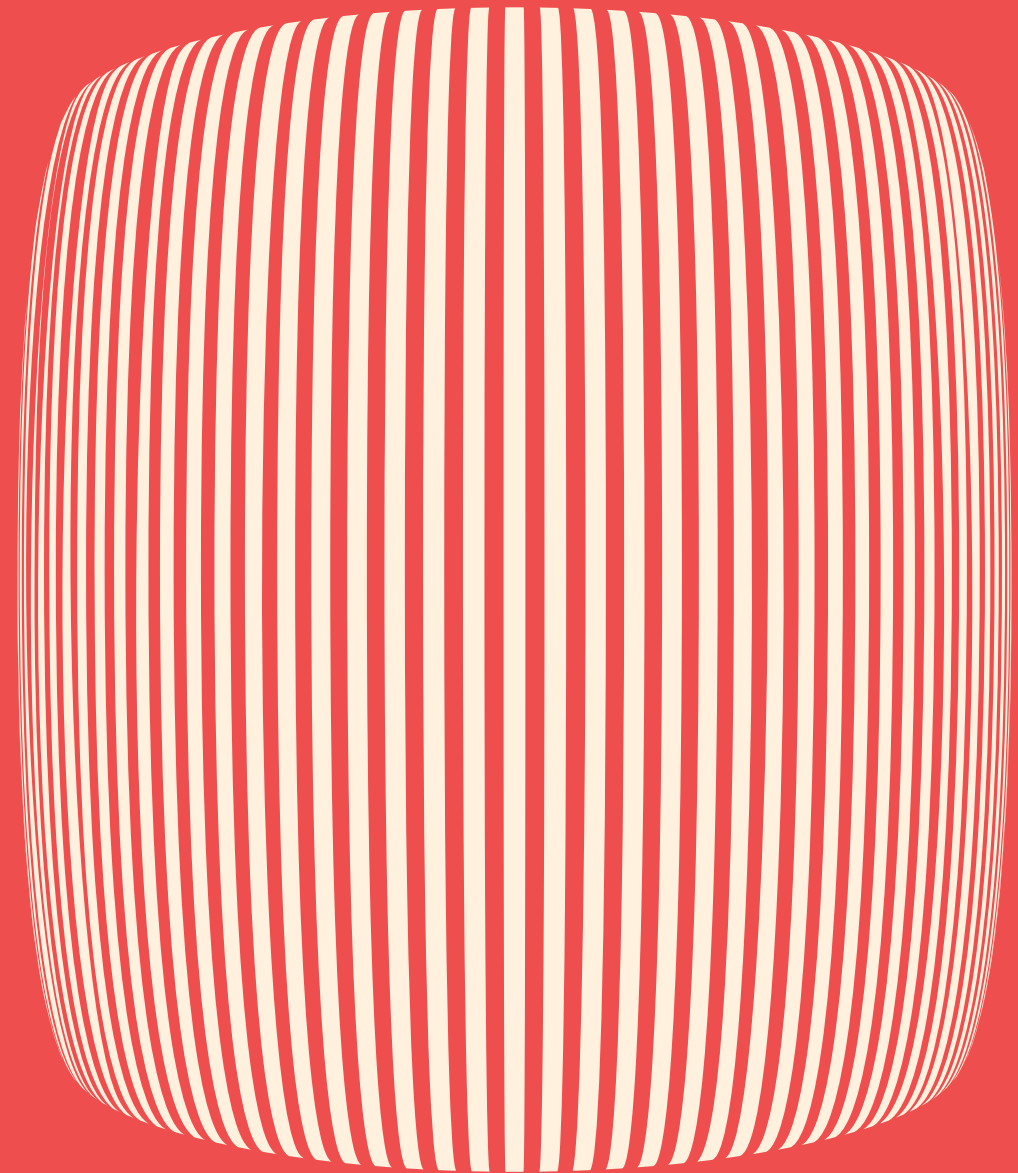
Visose projektinėse veiklose buvo nagrinėjami probleminiai klausimai, todėl mokiniai, neturėdami iš anksto paruoštų sprendimo būdų, neišvengiamai susidūrė su iššūkiais. Būtent šie iššūkiai tapo pagrindine priežastimi ugdytis ne tik dalykines žinias, bet ir svarbiausias XXI amžiaus kompetencijas: kritinį mąstymą, kūrybiškumą, komunikavimą ir bendradarbiavimą. Projektų dalyviai mokėsi kelti probleminius klausimus, planuoti tyrimus, analizuoti duomenis, dirbti komandoje ir pristatyti rezultatus. Pavyzdžiui, Vilniaus Petro Vileišio progimnazijos mokiniai, nors ir susidūrė su iššūkiais, išmoko planuoti veiklą, valdyti laiką ir išbandė naujus informacijos pateikimo būdus. O Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos mokiniai,

rengdami „Telefono teismą“, mokėsi argumentuoti, pagrįsti savo poziciją ir kultūringai diskutuoti.

Bendrų projektų įgyvendinimas prisidėjo prie bendraklasių suartėjimo, didesnio palaikymo ir bendradarbiavimo. O bene vertingiausias FGU rezultatas – tai pasikeitęs mokinių mąstymas ir požiūris. Šis metodas formuoja holistinį požiūrį į reiškinius ir ugdo mokinių sąmoningumą. Tokį pokytį iliustruoja Vilniaus „Taikos“ progimnazijos mokytojų patirtis, kai jie, tyrinėdami abstraktų laiko fenomeną, pastebėjo, kaip keitėsi mokinių mąstymas:

„Tyrinėdami laiką vaikai sustojo. Jie pažvelgė į savo kasdienybę kitaip – ne kaip į tvarkaraštį, bet kaip į reiškinį, kurį verta suprasti. Jie tyrė ne tai, kiek laiko turi, bet kaip jį išgyvena.“

Šios įžvalgos atskleidžia, kad keičiasi ne tik mokinių supratimas apie nagrinėjamą reiškinį, bet ir jų asmeninis santykis su aplinka. Tai puikiai iliustruoja ir kiti pavyzdžiai: Vilniaus Simono Stanevičiaus progimnazijos mokiniai, tyrinėję triukšmo fenomeną, pradėjo sąmoningiau vertinti tylą, o Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos mokiniai, nagrinėję telefono fenomeną, ėmė reflektuoti apie savo santykį su technologijomis ir jų poveikį sveikatai.

Ugdymas, išeinantis už klasės ribų

Tėvų ir išorės ekspertų įtraukimas.

Mokytojų refleksijos parodė, kad tėvų įsitraukimas į projektus buvo įvairiapusis. Vilniaus Simono Konarskio gimnazijos mokytojos, dirbusios su maisto fenomenu, džiaugėsi, kad tėvai turėjo galimybę ne tik stebėti, bet ir prisidėti:

„Projekto metu mokiniai dalijosi veiklos idėjomis su tėvais, kurie padėjo ieškoti receptų ir informacijos apie patiekalus. Tai sustiprino tėvų įsitraukimą į vaikų ugdymą.“

Kai kuriose mokyklose tėvai tapo ne tik pagalbininkais, bet ir ekspertais. Gerosios Vilties progimnazijoje tėvai vedė pirmojo sąlyčio užsiėmimą (pirmasis sąlytis – tai pirmoji fenomeno tyrimo veikla¹) ir organizavo išvyką, o Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijoje aktyviai dalijosi profesinėmis žiniomis.

Išorinių partnerių – muziejų, universitetų, specialistų – įtraukimas taip pat praturtino ugdymo procesą suteikiant mokiniams realių patirčių. Nors buvo susidurta su organizaciniais ir finansiniais iššūkiais, susitikimai su specialistais ir patirtinės veiklos už mokyklos ribų stipriai didino mokinių motyvaciją, padėjo jiems „pasimatuoti“ profesijas ir sujungti teorines žinias su praktika.

¹ Daugiau informacijos apie pirmojo sąlyčio užsiėmimą – leidinyje „Fenomenais grįstas ugdymas Vilniaus mokyklose 2024-2025“: <http://bit.ly/4621NO7>, 198 psl.

Teigiamas poveikis mokyklos kultūrai.

Projektai stiprina mokytojų kolegialumą, mokinių tarpusavio santykius, gerina klasės mikroklimatą. Kaip pastebėjo Vilniaus „Sostinės“ gimnazijos mokytoja, dirbusi su M. K. Čiurlionio fenomenu, „kūrybinės užduotys suartino net labai skirtingus vaikus“. Sėkmingos patirtys įkvėpia ir kitus mokytojus išbandyti FGU. Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijoje po sėkmingo trečiokų projekto telefono temą nagrinėti ėmėsi dar 20 klasių, o mokslo metų pabaigoje buvo surengtas bendras tiriamųjų darbų pristatymas. Tai rodo, kaip viena sėkminga iniciatyva gali išaugti į visos mokyklos judėjimą.

Mokytojai apie iššūkius

Mokinių motyvacijos išlaikymas.

Nors dauguma mokytojų pabrėžia, kad fenomenais grįstas ugdymas stiprina mokinių motyvaciją ir gerina mokymosi rezultatus, ilgalaikiuose projektuose kartais susiduriama su natūraliu jos svyravimu. Į tai reaguodami, Vilniaus Petro Vileišio progimnazijos mokytojai, pastebėję sumažėjusį projekto dalyvių aktyvumą, ėmėsi konkrečių veiksmų: „paskyrėme vadovus, pateikėme kriterijus, suplanavome tarpinį darbų pristatymą“. Struktūros įvedimas ir aiškesnių atsakomybių priskyrimas padėjo mokiniams susikoncentruoti ir vėl aktyviai įsitraukti į veiklą.

Komunikacijos barjerai ir skirtingi gebėjimai.

Pastebėta, jog tautinių mažumų mokyklose, kur kalbos iššūkis yra ypač aktualus, FGU padeda mokiniams saugioje aplinkoje stiprinti pasitikėjimą komunikuojant ne gimtąja kalba. Puikus to pavyzdys – Vilniaus „Sostinės“ gimnazijos patirtis su tylos fenomenu. Projekto metu buvo atrasta, kad komunikuoti galima ir be žodžių – per žaidimus, improvizacijas, sėdėjimą rate. Tai paskatino mokinius drąsiau komunikuoti ir kitose situacijose. Kadangi projekte dalyvavo skirtingo amžiaus ir skirtingų gebėjimų mokiniai, kilo iššūkių planuojant ir derinant veiklas, todėl Gerosios Vilties progimnazijoje sėkmingai pritaikyta vyresnių klasių mokinių mentorystė. Ši praktika pasirodė naudinga abiem pusėms: jaunesnieji gavo pagalbos, o visi dalyviai kartu stiprino bendradarbiavimo įgūdžius.

Įsigilimas į fenomeną.

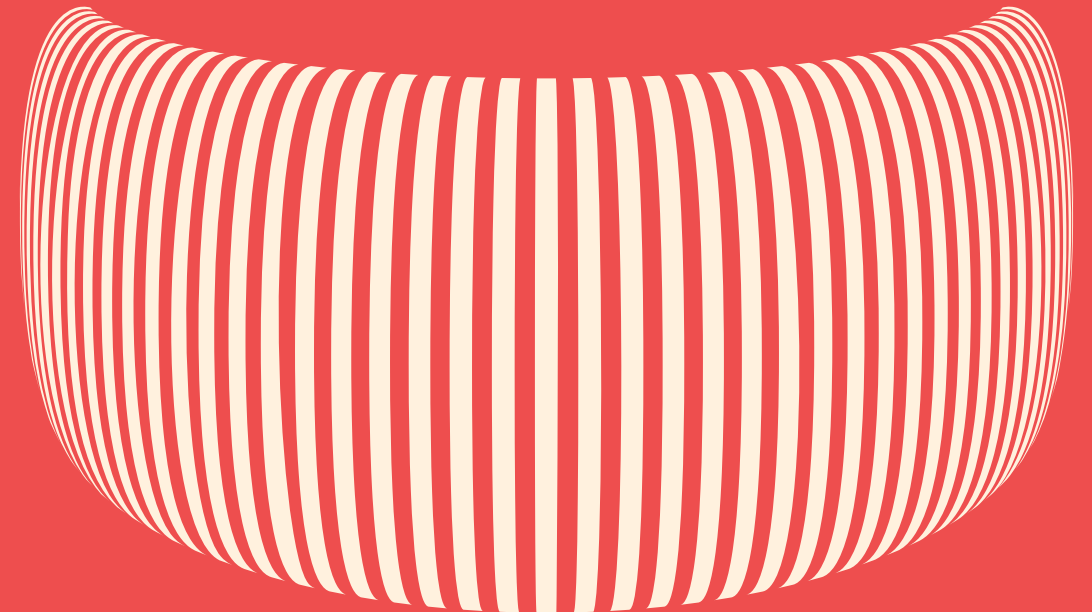
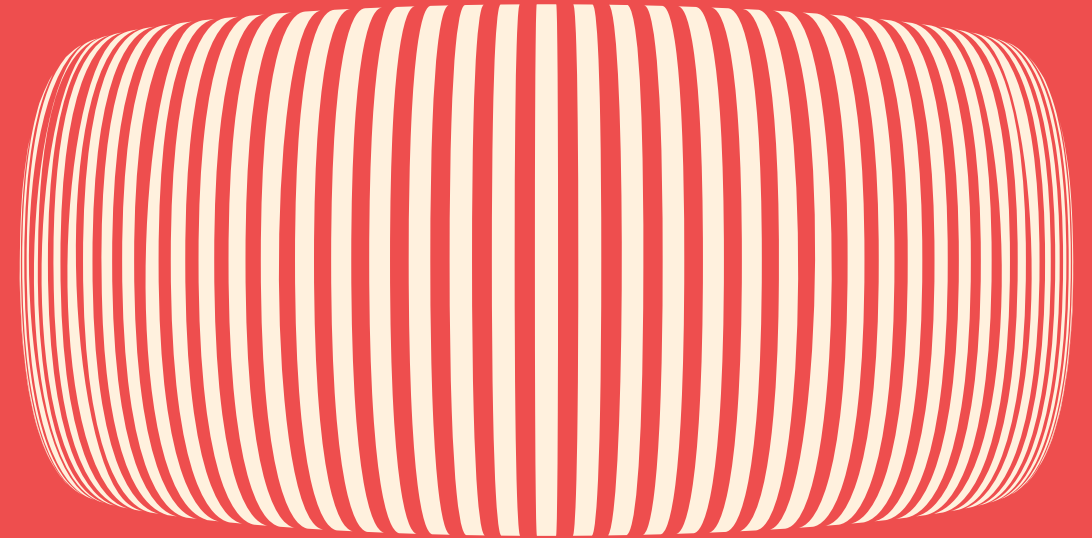
Tokie fenomenai kaip „Laikas“ ar „Oras“ pradinių klasių mokiniams pradžioje pasirodė kiek per sudėtingi ir neapčiuopiami. Tai pareikalavo didesnio mokytojų įsitraukimo ir pagalbos užvedant mokinius ant kelio. Kitas iššūkis, kurį įvardijo Vilniaus Petro Vileišio progimnazijos mokytojai, – pavojus „pamesti turinio gylį“, kai daug energijos skiriama organizavimui. Sprendimas – planuoti daugiau pamokų, kuriose būtų gilinamasi į su fenomenu susijusį turinį, ir skatinti mokinius ne tik surinkti informaciją, bet ir patiems kurti autentišką turinį.

Ateičiai

Pedagogai dalijosi mintimis, kad ateityje detaliau planuotų projektą, racionaliau paskirstytų laiką ir rinktųsi siauresnes, mokinių amžių atitinkančias temas. Taip pat paminėjo, kad ieškotų būdų dar aktyviau įtraukti tėvus ir išorinius ekspertus, o ypač daug dėmesio skirtų struktūrizuoti ir kūrybiškai mokinių refleksijai, kuri vyktų pamokų metu, siekiant didesnio mokymosi įsisąmoninimo.

Toliau pateikiami visi mokyklų įgyvendinti FGU projektai, iliustruojantys šio metodo universalumą ir galimų sprendimų bei veiklų įvairovę.

Igyvendinti FGU projektai

- 26 Vilniaus Emilijos Pliaterytės progimnazija
- 38 Vilniaus Baltupių progimnazija
- 60 Vilniaus Simono Stanevičiaus progimnazija
- 82 Vilniaus „Sostinės“ gimnazija
- 122 Vilniaus Gerosios Vilties progimnazija
- 160 Vilniaus „Taikos“ progimnazija
- 172 Vilniaus „Pelėdos“ pradinė mokykla
- 184 Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazija
- 196 Vilniaus Petro Vileišio progimnazija
- 206 Vilniaus Simono Konarskio gimnazija

Vilniaus Emilijos Pliaterytės progimnazija

28 Fenomenas „Lietuva“

Fenomenas „Lietuva“

Mokinių
skaičius
(aštuntokai):

27

Mokytojų
skaičius:

4

Projekto
trukmė
mėnesiais:

4

Integruoti dalykai

dailė, geografija, istorija, muzika, šokis, fizinis ugdymas, technologijos, anglų k., IT

Ekspertai

Perlinių danielių parko edukatorius Karolis Kanapeckas, maitinimo įstaigos „Šnekutis“ savininkas Valentas Vaškevičius, vokalo studijos „Solo“ vadovė Asta Ustinavičienė, anglų kalbos mokytojas-vertėjas Robertas Vaitkus

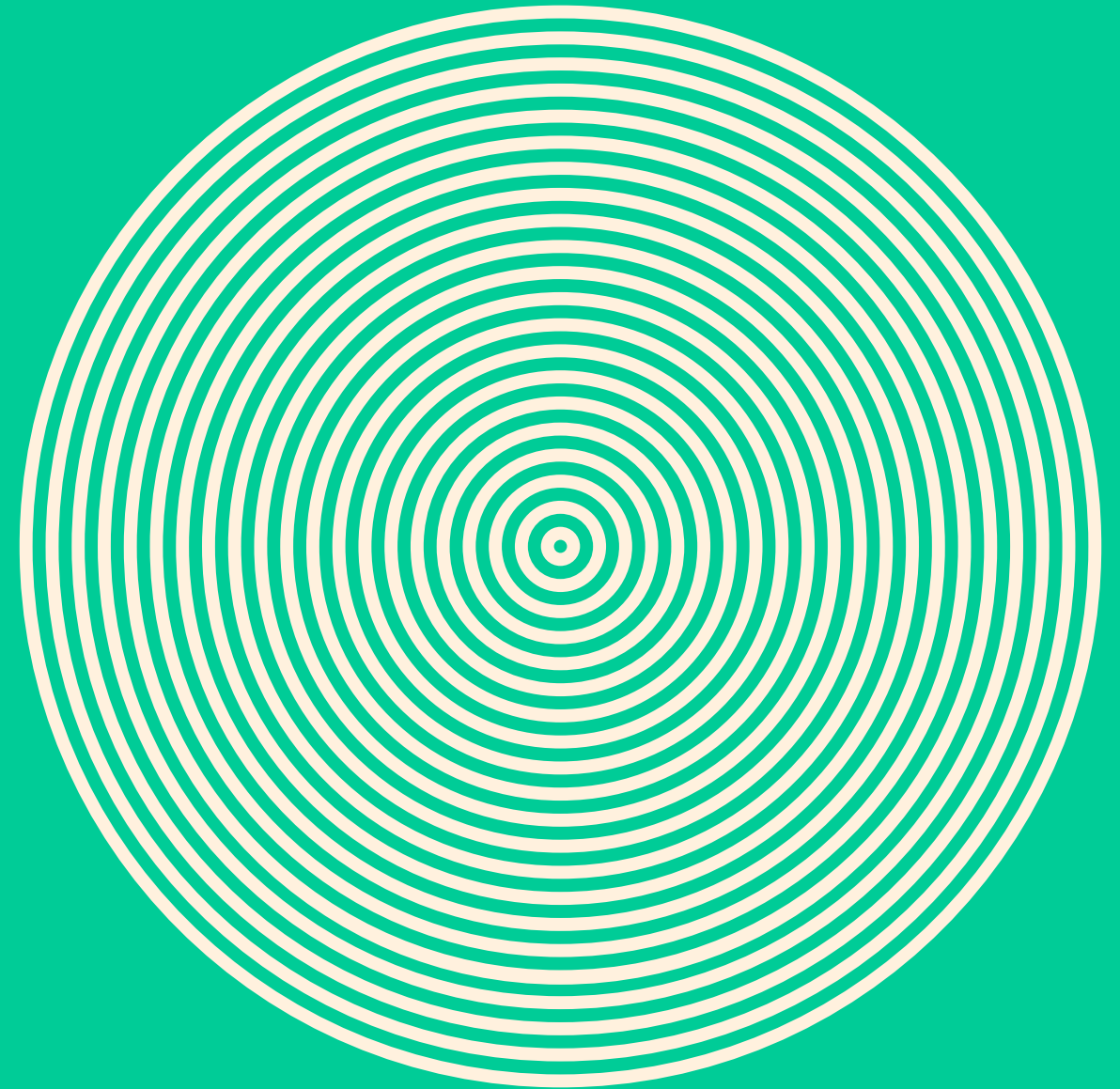
Idėja tyrinėti fenomeną „Lietuva“ gimė gavus pasiūlymą iš „Erasmus+“ partnerių Rumunijoje, kurie mokymosi vizito metu norėjo geriau pažinti Lietuvą – jos kultūrą, žmones, istoriją ir tradicijas. Fenomenas tapo ypač aktualus, nes leido mokiniams ne tik pristatyti savo šalį, bet ir patiems ją atrasti iš naujo, gilinantis į istoriją, tradicijas ir šiuolaikinį gyvenimo būdą. Fenomenas glaudžiai susijęs su mokyklos aplinka, kurioje ugdomos pilietiškumo ir pagarbos savo kultūrai vertybės. Tyrinėdami Lietuvos fenomeną, mokiniai galėjo pradėti nuo to, kas jiems artimiausia, ir svečiams pristatyti ne tik šalies mastu žinomas vietas, bet ir savo mokyklos bendruomenės gyvenimą, taip atskleidžiant autentišką Lietuvos veidą.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pirmasis sąlytis su fenomenu įvyko mokykloje, susitikus su svečiais iš Rumunijos. Siekiant sukurti šiltą ir įtraukią atmosferą, buvo surengtas renginys, sujungęs abiejų mokyklų pristatymus, ekskursiją po mokyklą, koncertą su lietuviškomis dainomis (įskaitant „Eurovizijos“ dainą „Čiūto tūto“) ir tradicinių patiekalų degustaciją. Vakaro kulminacija tapo lietuvių liaudies šokių pamoka, kurios metu visi kartu mokėsi šokti „Malūnėlį“. Šis patirtinis susitikimas padėjo pralaužti ledus ir tapo pirmuoju žingsniu į nuoširdų kultūrinį dialogą.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija vyko klausiant „Ko dar nežinau apie Lietuvą?“. Mokiniai grupėse diskutavo ir dalijosi jau turimomis žiniomis, o vėliau kėlė klausimus apie tai, ką norėtų sužinoti daugiau. Ši veikla skatino kritinį mąstymą ir padėjo apsibrėžti pagrindinius probleminius tolimesnio tyrimo klausimus. Viso projekto metu mokiniai pildė „Mokymosi kelionės“ pasus, kuriuose fiksavo savo patirtis ir įžvalgas, taip refleksiją paversdami nuolatinio mokymosi proceso elementu. Grupės buvo formuojamos lanksčiai, atsižvelgiant į veiklos pobūdį: kartais pagal gebėjimus ir interesus, kartais – žaidybiniu principu, siekiant atsitiktinumo, o dirbant su svečiais buvo kuriamos mišrios tarptautinės komandos.

Projekto veiklos

Refleksijos metu nusistatyti probleminiai klausimai, kurie tapo tolimesnių veiklų pagrindu. Kiekvienam klausimui atsakyti skirtos atitinkamos veiklos.

🔍 Kuo Lietuva unikali ir išskirtinė Europos kontekste?

Mokiniai įgyvendino tiriamąsias veiklas: rinko informaciją ir kūrė pristatymus apie Lietuvos gamtą, kultūrą, istoriją. Vėliau dekoravo knygy skirtukus tautiniais motyvais ir gintarais, demonstravo tradicines lietuviškas dainas ir šokius. Žinias apie Lietuvos gamtos ypatumus gilino edukacijoje Perlinių danielių parke.

🔍 Kaip Lietuvos tradicijos ir paveldas atsispindi šiandieninėje kasdienybėje?

Mokiniai domėjosi tradiciniais lietuviškais patiekalais, jų istorija. Gamtoje gamino ir degustavo šaltibarščius, o „Šnekučio“ savininkas V. Vaškevičius papasakojo apie cepelinų gamybos subtilybes.

🔍 Ką reiškia būti Lietuvos piliečiu šiandien?

Istorijos pamokų metu mokiniai analizavo pilietiškumo pavyzdžius, diskutavo apie tautinio identiteto ir atsakomybės svarbą.

🔍 Kaip galima pristatyti Lietuvą svečiui iš užsienio patraukliai ir prasmingai?

Mokiniai patys kūrė ekskursijų maršrutus ir ieškojo įdomių faktų apie įvairias vietas. Vėliau su svečiais vyko į ekskursijas, rengė patiekalų degustacijas, organizavo koncertus. Rengti pasirodymus ir ruošti vaišes padėjo vokalo studijos vadovė ir maitinimo įstaigos atstovai.

❓ Kaip kultūra ir bendros veiklos gali suartinti skirtingų tautų jaunuolius?

Atsakymų į šį klausimą taip pat ieškota per praktiką – surengtos draugiškos krepšinio rungtynės, komandinės orientacinės varžybos Vilniaus senamiestyje, bendra maisto gamyba ir degustacijos.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas

Projektą apibendrina keli galutiniai produktai, atspindintys mokinių įgytas žinias ir patirtį. Naudojant multimediją buvo sukurtas pristatymas apie mokyklą ir Emiliją Pliaterytę, pagaminti knygų skirtukai su tautiniais motyvais ir gintaru, kurie padovanoti svečiams. Mokiniai taip pat sukūrė trumpą dokumentinį filmuką apie bendras veiklas su Rumunijos mokiniais, o komandų patirtys buvo užfiksuotos filmuojant refleksijas.

Projekto rezultatai

Mokytojams projektas padėjo sėkmingai integruoti ugdymo turinį, stiprinti mokinių kritinį mąstymą, tarpkultūrinę kompetenciją ir bendradarbiavimo įgūdžius. Pagrindiniai iššūkiai buvo susiję su logistika ir kalbos barjeru, tačiau jie buvo išspręsti pasitelkus nuoseklų planavimą ir anglų kalbos mokytojo pagalbą. Labiausiai mokytojus praturtino tarpkultūrinis bendradarbiavimas su kolegomis iš Rumunijos, inovatyvių metodų taikymas ir galimybė matyti asmeninį mokinių augimą.

Mokiniais projektas suteikė unikalią galimybę Lietuvos kultūrą pažinti per praktines veiklas – nuo maisto gamybos iki kūrybinių dirbtuvių ir sporto. Bendravimas su bendraamžiais iš kitos šalies ugdė atvirumą, toleranciją ir stiprino anglų kalbos įgūdžius. Mokiniai gilino žinias apie Lietuvos istoriją ir tradicijas, tobulino skaitmeninę ir komunikavimo kompetencijas. Nors kartais susidūrė su kalbos barjeru ar laiko planavimo iššūkiais, problemas sprendė palaikydami vieni kitus ir dirbdami komandose.

Projektas sustiprino visos bendruomenės ryšius. Į veiklas buvo įtraukti ne tik mokiniai ir mokytojai, bet ir išorės ekspertai ir partneriai. FGU veiklos teigiamai paveikė mokinių tarpusavio santykius, skatino bendradarbiavimą, pagarbą vieni kitiems. Tarptautinis bendradarbiavimas praturtino mokyklos bendruomenę ir sukūrė atvirą, palaikančią mokymosi aplinką.

Vilniaus Baltupių progimnazija

40 Fenomenas „Aviacija“

50 Fenomenas „Instrumentas“

Fenomenas „Aviacija“

Mokinių skaičius
(antrokai ir
septintokai):

104

Mokytojų
skaičius:

5

Projekto
trukmė
mėnesiais:

3,5

Integruoti dalykai

istorija, geografija, lietuvių kalba, profesinis ugdymas, gamtos mokslai, etika, dailė, IT

Ekspertai

Irytas.lt žurnalistai, pučiamųjų orkestras „Trimitas“, Šiaulių techninės kūrybos centro iniciatyvos „Merginos moksle“ specialistės

Aviacijos fenomeną Baltupių progimnazijos mokytojai pasirinko atsižvelgdami į laikmečio aktualijas – LR Seimas 2025-uosius paskelbė Lietuvos aviacijos metais. Žiniasklaidoje gausu informacijos, kad lėktuvais ne tik kelijama – jie naudojami ir kariniais tikslais, taip pat joje skelbiama ir apie įvairias lėktuvų avarijas. Mokyklos aplinkoje mokiniai dažnai stebi oro balionus, netoliese esančiame Santariškių žiede leidžiasi gelbėtojų sraigtasparniai, o ir patys mokiniai dažnai kelijama lėktuvais. Be to, nemaža dalis mokinių moka ar norėtų išmokti pilotuoti dronus – tai ypač juos skatino domėtis šiuo fenomenu.

Pirmasis sąlytis su fenomenu ir pradinė refleksija.

Pirmasis sąlytis su fenomenu vyko klasėje diskusijų metu sujungiant jį su pradine refleksija. Mokytojai pristatė aviacijos temą, dalijosi savo žiniomis, patirtimi ir įžvalgomis, o tuomet ir mokiniai išsakė savo mintis ir kylančias asociacijas. Panaudotas „Nežiniuko“ metodas, siekiant geriau suprasti, ko mokiniai nežino ir kokios aviacijos sritys galėtų juos dominti. Mokytojai parengė mokiniams klausimus iš įvairių aviacijos sričių. Į juos atsakius atsiskleidė mokinių žinios ir interesai, pagal kuriuos mokiniai buvo suskirstyti į grupes. Mokiniai prisipažino, kad, nors yra tekę skristi lėktuvu, aviacijos tema jie niekada labai nesidomėjo ir daug dalykų jiems visai nežinomi, todėl būtų smagu sužinoti daugiau.

Susiskirstę į grupes mokiniai apsibrėžė temas, kurias norėtų nagrinėti išsamiau. Mažiausiai mokinius domino techniniai dalykai. Daugiausia dėmesio jie skyrė ekologijai, susisiekimui, lėktuvų katastrofoms, aviacijos sportui, aviacijos istorijai. Mokiniai diskutavo apie profesijas, susijusias su aviacija, kilo klausimų, ar tai tik vyriškos profesijos. Vėliau mokiniai svarstė, ką darys su surinkta informacija, ir buvo nuspręsta, kad kiekviena grupė galėtų parašyti po straipsnį, kuriuos visi kartu sudės į bendrą laikraštį.

Mokytojai pastebėjo, kad pradėję rašyti straipsnius mokiniai labai susidomėjo žurnalistika. Tad aviacijos tema tapo įrankiu, leidusiu artimiau susipažinti su žurnalistų profesija. Atsižvelgiant į mokinių interesus buvo nuspręsta organizuoti išvykas į „Irytas.lt“ redakciją. Vyko susitikimai su žurnalistais, mokiniai domėjosi, kas yra melagingos (suklastotos) naujienos, kaip atrenkami straipsniai spaudai, koks yra žurnalistų darbo pobūdis ir gyvenimo būdas.

Projekto veiklos

Refleksijos metu buvo nusistatyti probleminiai klausimai, kurie padėjo planuoti tolimesnes veiklas. Kiekvieną klausimą lydėjo atitinkama veikla.

Ar skristi galima tik lėktuvu?

Mokiniai atliko tiriamąsias veiklas – dirbo su įvairiais informaciniais šaltiniais.

Ar tai saugi transporto priemonė?

Klausimas įvairiais aspektais nagrinėtas per skirtingų dalykų pamokas.

Kodėl per žinias dažniausiai girdime apie lėktuvų katastrofas?

Mokiniai parengė pristatymus, kuriais atsakė į probleminį klausimą, ir treniravo savo viešojo kalbėjimo įgūdžius.

Ar yra vyriškų ir moteriškų profesijų? Ar lėktuvu galima pasiekti bet kurią šalį?

Surengti ekspertiniai užsiėmimai, kurių metu mokiniai dirbdami grupėse rengė straipsnius pasirinktomis potėmėmis, redagavo tekstus ir maketavo laikraštį.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas Projektas užbaigtas mokyklos bendruomenei skirtu renginiu, kurio metu mokiniai pristatė savo parengtą ir išleistą laikraštį „Ant sparnų“. Kiekviena projekto grupė turėjo galimybę trumpai papasakoti apie savo atliktus tyrimus. Parengti straipsniai: „Įkvėpti paukščio skrydžio“, „Vilniaus oro uostas: nuo kuklios pradžios iki modernios oro erdvės vartų“, „Aviacijos terorizmo aktai“, „Sparnuotas Lietuvos pasididžiavimas aviacijos sporte“, interviu su pilotu.

Projekto rezultatai FGU mokytojams padėjo ugdyti įvairiapuses mokinių kompetencijas (komunikavimo, kultūrinę, kūrybiškumo, skaitmeninę ir kt.) ir planavimo įgūdžius. Projektas leido geriau pažinti mokinių lyderystės gebėjimus ir individualius pomėgius. Pagrindiniai iššūkiai buvo projekto tvarkaraščio derinimas su kitomis veiklomis (pvz., NMPP) ir patirtinių veiklų finansavimas. Mokytojai naudojo Kultūros paso ir tėvų surinktas lėšas, taip pat dalyvavo programoje „Vilnius yra mokykla“.

Mokiniams projektas suteikė naujų žinių apie aviaciją (reikalingi įgūdžiai, karjeros galimybės, istorija, sportas), o kai kuriuos netikėtai sudomino ir žurnalisto profesija. Projekto metu mokiniai susidūrė su iššūkiais organizuodami darbą grupėse ir kurdami patrauklų turinį. Vėliau baigiamosiose refleksijose jie patys pabrėžė komandinio darbo ir efektyvaus laiko planavimo svarbą įgyvendinant tokį projektą. Be to, buvo padaryta naudinga įžvalga ir apie dirbtinį intelektą (DI): mokiniai išmoko, kaip atskirti DI sukurtą turinį nuo originalaus, ir suprato, kad DI yra tik pagalbinis įrankis, kuriam naudoti reikalingi tam tikri gebėjimai.

FGU projekto įgyvendinimas teigiamai paveikė mokinių tarpusavio santykius, skatino bendravimą, bendradarbiavimą ir bendrą problemų sprendimą tarp skirtingų klasių mokinių. Aviacijos tema sudomino ir visą mokyklos bendruomenę, įskaitant tėvus, kurie taip pat įsitraukė į projektines veiklas.

Fenomenas „Instrumentas“

Mokinių skaičius
(antrokai ir
septintokai):

53

Mokytojų
skaičius:

3

Projekto
trukmė
mėnesiais:

4,5

Integruoti dalykai

istorija, muzika

Ekspertai

Lietuvos simfoninio pučiamųjų orkestro muzikantai,
Lietuvos muzikos ir teatro akademijos edukatoriai,
Vilniaus miesto savivaldybės centrinės bibliotekos
darbuotojai

Vilniaus Baltupių progimnazijos mokytojos pasirinko instrumento fenomeną, siekdamas praturtinti muzikos pamokas aktyviomis veiklomis ir spręsti muzikinių instrumentų stygiaus mokykloje problemą. Šis fenomenas buvo aktualus ir mokiniams, norėjusiems įdomesnių pamokų. Projekto metu buvo siekiama gilinti mokinių žinias apie muzikos instrumentus, skatinti juos integruoti įvairių disciplinų patirtis atliekant tyrimus.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Mokiniai pažintį su fenomenu pradėjo lankydamiesi Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje. Ten jie susipažino su įvairiais muzikos instrumentais, diskutavo apie muzikos instrumentų svarbą gyvenime. Tai paskatino mokinius pasidomėti, kokių instrumentų jie turi savo mokykloje. Vėliau apsilankę savo mokyklos muzikos kabinete nusprendė, kad turimų instrumentų nepakanka visiems mokiniams groti per muzikos pamokas.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija vyko muzikos kabinete. Mokytojos parengė pristatymą, kas yra fenomenas ir kaip jis padės mokytis. Mokiniam papasakojo, kad projekto metu jų laukia tiriamosios ir praktinės veiklos, ekspertų, bendruomenės įtraukimas, dalijimasis atradimais ir nepavykusiais bandymais bei rezultatais, nuolatinis reflektavimas. Pabaigoje mokytojos akcentavo komandiškumo svarbą ir pasiūlė nuolat galvoti, kaip kiekvienas gali prisidėti prie bendros projekto sėkmės. Mokinius tai paskatino atsakingai dalyvauti ir aktyviai įsitraukti. Refleksijos metu jie pildė „Nežiniuko lentelę“ ir patys išsikėlė probleminius klausimus. Tuomet susiskirstė grupėmis pagal juos labiausiai dominančias sritis ir iš karto įsijautė į naujus vaidmenis – pradėjo žaisti mokslininkus, kurie tyrinėja ir kuria, ėmė fantazuoti, kaip savo atradimus ateityje galėtų panaudoti muzikos pamokose.

Projekto veiklos

Projekto metu septintokai ir antrokai daugumą veiklų įgyvendino atskirai.

Refleksijos metu septintokai kėlė tokius probleminius klausimus:

- ❓ **Kaip pagaminti muzikos instrumentai? Ar tyla gali būti instrumentas? Ar galėtų instrumentai keisti gyvenimą mokykloje? Kaip instrumentus veikia temperatūra? O slėgis? Kaip atsitiko, kad skirtingose pasaulio vietose atsirado skirtingų instrumentų? Kas padarė įtaką?**

Ieškodami atsakymų jie įgyvendino įvairiausias veiklas. Mokiniai lankėsi Lietuvos simfoninio pučiamųjų orkestro koncerte „Trimito skrydis“, po kurio dalijosi savo refleksijomis. Vėliau dalyvavo pamokoje „Daugiau teršti negalima gyventi – kur dėsime kabelį?“, kurią parengė Vilniaus miesto savivaldybės centrinė biblioteka. Čia buvo nagrinėjama, kaip muzika gali skatinti atsakingą požiūrį į gamtą, aplinkosaugą ir tvarumą, mat muzika – tai ne tik garsai ir melodijos, bet ir galinga priemonė pasauliui keisti. Lankydamiesi Seime mokiniai stebėjo, kaip garsai žymi tam tikrų veiklų pradžią ir pabaigą. Mokiniai sudomino naudojamas gongas. Jie pradėjo fantazuoti apie panašaus instrumento kūrimą ir svarstė, kokias medžiagas būtų galima pasitelkti ir kur panaudoti patį instrumentą.

Antrokai refleksijos metu iškėlė šiuos probleminius klausimus:

- ❓ **Ar galima kurį nors instrumentą išskirti kaip populiariausią pasaulyje? Lietuvoje? Kokie tai instrumentai? Kodėl jie populiarius? Ar galima kuriuos nors instrumentus pavadinti „linksmiais“, „liūdnais“? Kokie tai būtų instrumentai? Kodėl jie „linksmi“ ar „liūdni“? Ar tyla gali būti instrumentas?**

leškodami atsakymų antrokai įgyvendino aktualias veiklas. Kaip ir septintokai, jie lankėsi Lietuvos simfoninio pučiamųjų orkestro koncerte „Trimito skrydis“. Dailės pamokų metu antrokai nagrinėjo temą „Muzikinis instrumentas gamtoje“, per lietuvių kalbos pamokas rengė muzikos instrumento aprašymus. Visuomeninio ugdymo pamokose nagrinėjo temą „Verslo kūrimas“, o matematikos pamokose – temą „Muzikos instrumentų kainos“. Ši veikla įkvėpė mokinius pasigaminti muzikos instrumentus, kuriuos galėtų naudoti muzikos pamokose. Jie lankėsi Muzikos ir teatro akademijoje ir patys gamino kastanjetes, kurias vėliau išbandė muzikos pamokų metu.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas Rengiant baigiamuosius darbus apie pasirinktus muzikos instrumentus, kiekvienai mokinių grupei buvo skirtas laikas individualioms konsultacijoms, kurių metu mokytojos patarė, kokius tyrimus daryti, kaip spręsti kylančias problemas, kokios informacijos ieškoti. Finale antrojų grupės visiems projekto dalyviams pristatė savo darbus: plakatus, skaidres, vaidinimus, muzikinius pasirodymus su pasigamintais instrumentais. Po pristatymo kiekviena grupė pasidalijo įspūdžiais, ką jiems davė fenomeno nagrinėjimas.

Projekto rezultatai Mokiniais projektas suteikė galimybę sustiprinti įvairiapuses kompetencijas ir, ypač antrojiems, išmokti dirbti grupėse. Septintokai gilinosi į muziką, tylą, instrumentų gamybą ir fizikines garso ypatybes, įgijo praktinių įgūdžių ir susidūrė su iššūkiais, kuriuos sprendė bendradarbiaudami ir konsultuodamiesi su mokytojais.

Fenomenais grįstas ugdymas mokytojoms leido iš naujo įvertinti mokinių potencialą ir labiau jais pasitikėti – pedagogės pamatė, kad mokiniai geba daugiau, nei manyta. Jos sėkmingai integravo įprastas ugdymo temas su pasirinktu fenomenu ir pasiekė geresnių rezultatų, nei pačios tikėjosi. Nors pirmasis kartas taikant FGU metodą kėlė nerimo, įgyta praktinė patirtis suteikė drąsos ir pasitikėjimo tęsti tokio pobūdžio veiklas ateityje.

Vilniaus Simono Stanevičiaus progimnazija

62 Fenomenas „Triukšmas“

72 Fenomenas „Balandžiai“

Fenomenas „Triukšmas“

Mokinių
skaičius
(šeštokai):

26

Mokytojų
skaičius:

4

Projekto
trukmė
mėnesiais:

8

Integruoti dalykai

lietuvių kalba ir literatūra, anglų kalba, geografija,
gamta ir žmogus

Ekspertai

visuomenės sveikatos specialistė Jovita Petrikonytė-
Bortkevič, kino garso režisierius

Triukšmo fenomeną Vilniaus Simono Stanevičiaus progimnazijos šeštos klasės mokiniai pasirinko spontaniškai – po diskusijos apie klasėje vyraujantį triukšmą ir jo įtaką mokymosi procesui. Iškilo klausimai: kas apskritai yra triukšmas ir ar jo nebuvimas galėtų pagerinti mokymąsi? Šis fenomenas mokiniams yra itin aktualus, kadangi triukšmas, kaip neatsiejama garso aplinkos dalis, juos lydi nuolat – bendraujant, įvairiose veiklose, mokykloje ir viešosiose erdvėse.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Specialaus pirmojo sąlyčio su triukšmo fenomenu užsiėmimo nebuvo, nes mokiniai su triukšmu susiduria nuolat ir tiesiogiai. Tiek patys mokiniai, tiek juos supanti aplinka – daiktai, žmonės ir įvairūs reiškiniai – yra nuolatiniai garso ir triukšmo šaltiniai. Todėl ši tema yra artima ir aktuali, o mokiniai patys pripažįsta, jog klasėje kylantis triukšmas juos vargina, trukdo susikaupti ir net sukelia galvos skausmą.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija vyko klasės valandėlės metu. Prieš pradinę refleksiją mokytojai paruošė mokiniams klausimų, skatino juos diskutuoti, samprotauti, patiems kelti naujus. Mokiniai aptarė mokytojų pasiūlytus klausimus, diskutavo, ką jau žino apie triukšmą ir ką jiems būtų įdomu dar sužinoti. Tada kiekvienas mokinytis užpildė klausimyną, kuriame pažymėjo 3 labiausiai dominančius klausimus apie triukšmą. Pradinės refleksijos metu mokytojai suprato, kad mokiniams įdomi triukšmo tema ir jie nori tyrinėti šį fenomeną. Mokiniai kėlė klausimus apie triukšmo poveikį sveikatai, nes apie tai nieko nežinojo. Sprendžiant iš pasirinktų klausimų, mokinių susidomėjimas labai platus – nuo sveikatos, stipriausių garsų pasaulyje iki to, ar triukšmas gali būti menas.

Projekto veiklos

👁️ Kaip triukšmas mus veikia kasdieniniame gyvenime?

Klasės valandėlės metu visuomenės sveikatos specialistė inicijavo diskusiją apie triukšmo poveikį. Specialistė pateikė mokiniams keletą probleminių klausimų, skatindama juos aktyviai atsakinėti ir kelti naujus. Didelio susidomėjimo sulaukė tema apie ausies nervo pažeidimo riziką, ypač po to, kai atlikus triukšmo matavimus paaiškėjo, jog triukšmo lygis klasėje viršija saugias normas.

👁️ Kaip mus veikia gamtos ir urbanizuotos teritorijos garsai?

Geografijos pamokose mokiniai atliko trijų dalių tyrimą – analizavo garsinę aplinką mieste ir gamtoje. Pirma, jie klausėsi miesto garsų, darė su jais susijusias užduotis ir vertino garsų poveikį susikaupimui ir savijautai (naudota 5 balų sistema). Vėliau, taikydami tą pačią metodiką, tyrinėjo gamtos garsus, lygino abi aplinkas ir reflektavo, kaip skirtingai juos paveikė garsai vienoje ir kitoje aplinkoje. Tada mokiniai analizavo surinktus duomenis, juos apibendrino ir pavaizdavo diagramomis, lavindami analizės ir išvadų formulavimo įgūdžius. Šis tyrimas sujungė geografijos, psichologijos, ekologijos, informacinių technologijų ir garso meno elementus bei skatino aktyvų mokinių įsitraukimą ir kritinį mąstymą.

© Tautvydas Juknevičius

? Koks garsas pasaulyje garsiausias?

Anglų kalbos pamokose mokiniai gilinosi į pradinės refleksijos metu iškeltą klausimą apie garsiausių pasaulio garsą. Pradžioje keletas mokinių pristatė savo tyrimus apie Krakatau ugnikalnio išsiveržimo garsą ir jo pasekmes. Ši informacija paskatino kitus mokinius kelti papildomus klausimus, pavyzdžiui, apie gyvūnų skleidžiamus garsus, automobilių ar lėktuvų variklių keliamą triukšmą, taip pat apie įprasto ir kenksmingo garso stiprumo ribas. Vėliau kiekvienas mokins individualiai tyrinėjo pasirinktą aktualų klausimą, susijusį su triukšmu ir garsu, ir savo tyrimo rezultatus pristatė visai grupei anglų kalba.

? Kokiais būdais galime išmatuoti triukšmą?

Mokiniai kartu su anglų kalbos mokytoja, naudodami programėlę „SoundMeter“, matavo triukšmo lygį įvairiose mokyklos erdvėse. Tyrimo metu nustatyta, kad tyliausia yra bibliotekoje ir klasėse per pamokas. Taip pat buvo išmatuotas triukšmas koridoriuose per pertraukas, valgykloje ir sporto salėje aktyvios veiklos metu. Didžiausias triukšmo lygis pasiektas muzikos kabinete, kai mokiniai ir mokytoja dainavo garsiai skambant muzikai. Mokiniai atliko bandymą, kurio metu aiškinosi, kaip silpsta mokyklos skambučio garsas tostant nuo šaltinio. Remdamiesi surinktais duomenimis, anglų kalba jie sukūrė informacinį plakatą apie triukšmą, naudodami įrankį „Canva“.

? Ar triukšmas gali būti menas?

Su lietuvių kalbos mokytoja mokiniai tyrinėjo kalbos garsų keliamą triukšmą – rengė interviu su mokyklos bendruomene ir lygino skardžiuosius priebalsius ir aukštąsias balse su sunkiojo roko muzika. Vėliau Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje kino garso režisierius vedė edukaciją, kurios metu demonstravo, kaip įgarsinamas animacinių filmų triukšmas. Mokiniai patys pasiskirstę grupėmis kūrė ir įgarsino triukšmą – tai juos ypač sudomino. Jie suprato, kad triukšmo kūrimas ir pritaikymas vaizdui yra sudėtingas menas, o specialiai organizuotas triukšmas gali būti naudojamas net kaip kankinimo priemonė.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas Projekto baigiamojo etapo metu anglų kalbos pamokose mokiniai sukūrė informacinį plakatą, kuriame palygino triukšmo lygį įvairiose mokyklos erdvėse decibelais ir paaiškino saugaus ir žalingo garso ribas. Plakatas tapo puikia priemone savo įgytomis žiniomis dalytis su kitais bendruomenės nariais ir skatinti aplinkinius susimąstyti apie triukšmą ir jo poveikį sveikatai.

Projekto rezultatai Mokytojai džiaugėsi, kad tarpdalykinė integracija atvėrė naujus kelius kūrybiškai pateikti ugdymo turinį. Pagrindinis iššūkis jiems buvo laiko planavimas ir visų mokinių įtraukimas. Nuspręsta lanksčiau planuoti veiklas ir daugiau pasidalyti atsakomybėmis. Labiausiai mokytojus praturtino galimybė dirbti komandoje su kolegomis ir sveikatos specialiste, tarpdalykinė integracija ir galimybė stebėti, kaip mokiniai tampa aktyviais tyrėjais.

Mokiniai su dideliu smalsumu analizavo juos dominančius su triukšmu susijusius klausimus, praktiškai matavo triukšmo lygį, domėjosi įvairiais garsais ir ypač džiaugėsi galimybe išbandyti triukšmo įgarsintojo amatą. Jie praplėtė žinias apie triukšmą ir jo poveikį, ugdėsi informacijos paieškos, kritinio vertinimo, argumentuoto minčių reiškimo, IKT taikymo ir bendradarbiavimo įgūdžius ir suprato savo atsakomybę už keliamą triukšmą. Nors kai kuriems buvo sunku dirbti su dideliu informacijos kiekiu, mokytojų pagalba ir grupinis darbas padėjo įveikti sunkumus.

Į projektą įsitraukė visa bendruomenė: visuomenės sveikatos specialistė teikė ekspertines žinias, mokyklos darbuotojai padėjo atlikti tyrimus, o tėvai prisidėjo tyrinėjant triukšmo šaltinius namuose. Glaudus mokytojų bendradarbiavimas ir tarpdalykinė integracija pavertė projektą bendru kūrybiniu procesu, o grupinės veiklos pastebimai sustiprino mokinių tarpusavio ryšius, bendradarbiavimą ir pagarbą vieni kitiems.

Fenomenas „Balandžiai“

Mokinių
skaičius
(trečiokai):

116

Mokytojų
skaičius:

5

Projekto
trukmė
mėnesiais:

5

Integruoti dalykai

gamtos mokslai, technologijos, lietuvių kalba, dailė,
matematika

Ekspertas

ornitologas Gediminas Petkus

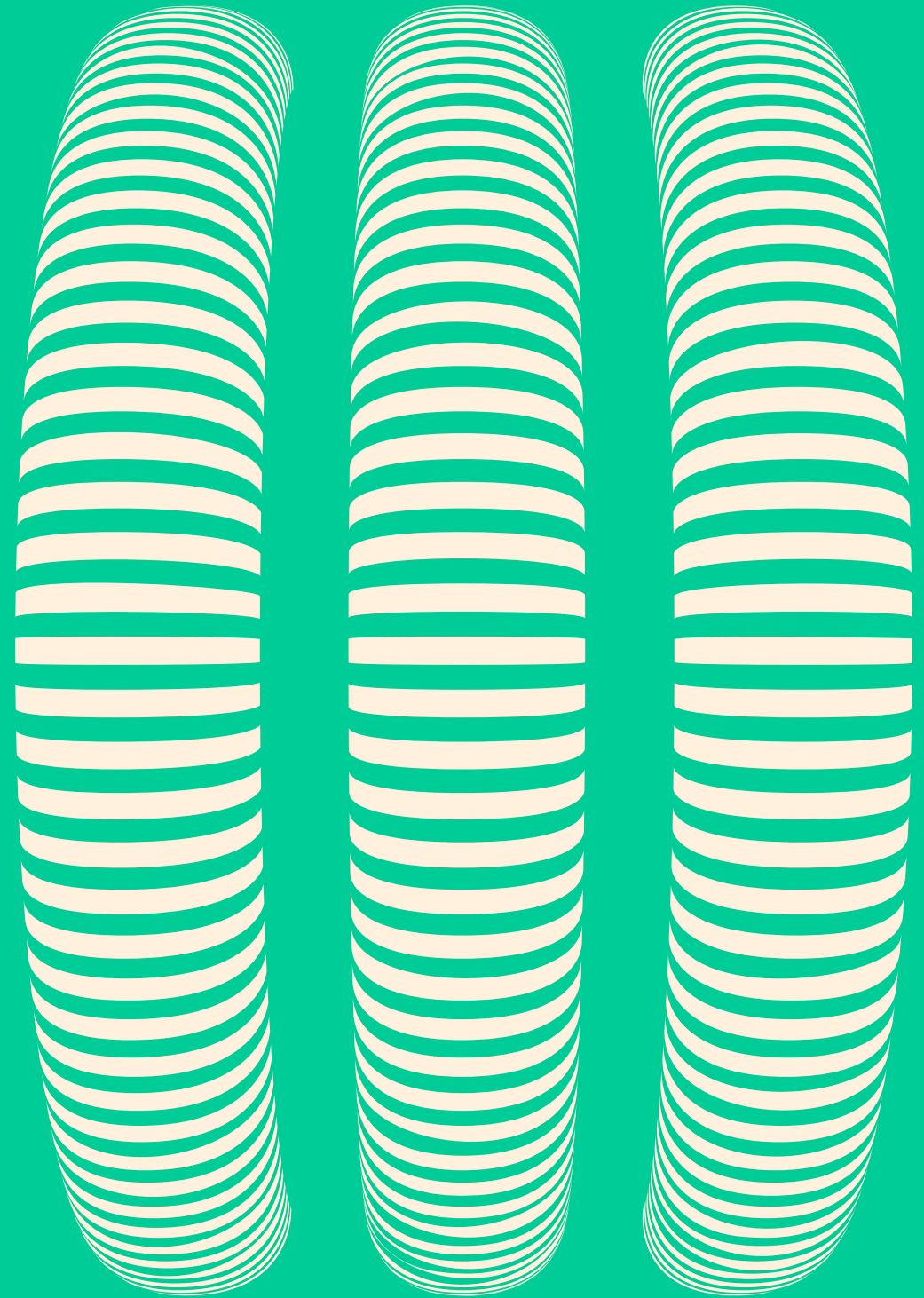
Balandžių fenomenas buvo pasirinktas dėl jo žinomumo ir kasdieniškumo – šie paukščiai yra nuolatiniai mokinių palydovai miesto aplinkoje, tačiau jų gyvenimas dažnai lieka nepastebėtas ir nepažintas. Fenomenas pasirodė itin parankus integruoti skirtingus dalykus ir leido mokiniams tyrinėti tai, kas yra čia pat – mokyklos kieme. Tai suteikė galimybę mokymąsi perkelti iš klasių į realią aplinką, skatinant pastabumą ir smalsumą.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pirmasis sąlytis su fenomenu įvyko per vizualinę patirtį ir susitikimą su ekspertu. Pažintis prasidėjo nuo edukacinio filmo apie balandžių gyvenimo būdą, o vėliau klasėje apsilankęs ornitologas Gediminas Petkus praplėtė mokinių akiratį pasakodamas apie šių paukščių gebėjimus, istorinę svarbą ir vaidmenį ekosistemoje. Mokinius ypač sužavėjo faktas, kad anksčiau balandžiai buvo naudojami kaip laiškanėšiai, o tai paskatino juos į šiuos kasdien matomus paukščius pažvelgti visiškai naujai.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija organizuota kaip atvira diskusija po pažintinio užsiėmimo. Mokytojai skatino mokinius dalytis įspūdžiais, o naudojant lenteles „Ką žinau? Ką noriu sužinoti?“ buvo renkami ir sisteminami vaikų klausimai. Diskusijų metu paaiškėjo, kad mokinius labiausiai domina netikėti praktiniai dalykai: kaip balandžiai randa kelią, kodėl jie būna skirtingų spalvų ir ar tikrai jie gali atskirti spalvas rinkdamiesi maistą. Refleksija padėjo nusistatyti pagrindines tyrimo kryptis ir suformuluoti probleminius klausimus.

Projekto veiklos

Po pradinės refleksijos mokiniai buvo suskirstyti į grupes, kurių kiekviena tyrinėjo po vieną probleminį klausimą. Grupės gilinosi į savo temas, o vėliau keitėsi užduotimis, kad visi mokiniai susipažintų su visais fenomeno aspektais.

Kokia spalva labiausiai atkreipia balandžių dėmesį jiems renkantis maistą?

Mokyklos kieme atliktas eksperimentas su skirtingų spalvų indais ir lesalu, siekiant nustatyti paukščių prioritetus. Gamtos mokslų pamokų metu analizuoti stebėjimo rezultatai, formuluotos hipotezės ir išvados.

Kaip technologijos ir kūrybiškumas gali padėti mums sukurti balandžių formos sausainius?

Surengtos kūrybinės dirbtuvės, kurių metu mokiniai kūrė trafaretus, matavo ingredientus ir kepė balandžių formos sausainius. Dirbtuvių metu integruoti matematiniai ir technologiniai matavimo, skaičiavimo ir gamybos įgūdžiai.

Kokie balandžių gebėjimai paskatino žmones juos naudoti informacijai perduoti?

Mokinius aplankė ornitologas, kuris papasakojo apie balandžių orientavimosi gebėjimus ir jų naudojimą nuo senų laikų. Vėliau lietuvių kalbos pamokose mokiniai rašė kūrybinius laiškus, įsivaizduodami, kad juos gabens pašto balandžiai.

❓ Kokių spalvų būna balandžių ir ar plunksnų spalva svarbi prisitaikant aplinkoje?

Integruotos dailės ir biologijos pamokos, kurių metu mokiniai piešė balandžius, maišė spalvas, tyrinėjo plunksnų raštus ir maskuotės svarbą, analizavo gyvūnų prisitaikymo prie aplinkos pavyzdžius.

❓ Kaip matematika padeda suprasti balandžių gyvenimą mieste?

Mokiniai skaičiavo paukščių greitį, atstumus tarp lesinimo vietų, žaidė matematinį bingo žaidimą balandžių tematika. Realių, su paukščių stebėjimu susijusių uždavinių sprendimas ypač skatino mokinius noriai taikyti ir plėsti matematikos žinias.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas

Šį projektą vainikavo ne vienas baigiamasis renginys, o keletas darbų, atspindinčių kiekvienos tiriamosios krypties rezultatus. Mokiniai parengė eksperimento išvadas, parašė kūrybinius laiškus, pagamino balandžių formos sausainių, sukūrė meninių darbų parodą ir atliko matematinius skaičiavimus. Visa tai tapo apčiuopiamu įrodymu, kaip kasdienis fenomenas gali sujungti mokslą, meną, technologijas ir istoriją.

Projekto rezultatai

Mokytojams šis projektas suteikė galimybę glaudžiai bendradarbiauti, kūrybiškai integruoti skirtingų dalykų turinį ir suprasti, kad tinkamai parinktas fenomenas gali mokinius ugdyti visapusiškai. Mokytojai planavo veiklas kartu, kad integruotų skirtingus dalykus. Buvo derinamos ne tik pamokų temos, bet ir mokymosi metodai, leidę vaikams vieną reiškinį pamatyti iš įvairių perspektyvų – nuo mokslinio tyrimo iki kūrybinio darbo ir emocinio santykio atsiradimo bei reflektavimo. Nors veiklų koordinavimas tarp kelių klasių reikalavo lankstumo, bendras planavimas ir atsakomybių pasidalijimas leido sklandžiai įgyvendinti sumanymus. Mokytojus ypač džiugino natūralus mokinių įsitraukimas ir iniciatyvumas.

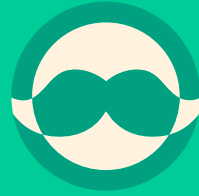
Mokiniais projektas leido tapti tikrais tyrėjais: jie ne tik mokėsi klasėje, bet ir atliko eksperimentus lauke, stebėjo, fiksavo duomenis ir darė išvadas. Kai kurie mokiniai savo iniciatyva pradėjo pildyti stebėjimų žurnalus. Jie gilino gamtos pažinimo žinias, patobulino matematinius, meninius ir praktinius įgūdžius. Svarbiausia, kad mokiniai pajuto mokymosi džiaugsmą ir suprato, jog net paprasčiausias kiemo paukštis slepia įdomių istorijų ir mokslo paslapčių. Kai kuriems mokiniams pradžioje buvo sunku susikaupti stebėti, tiksliai fiksuoti duomenis arba susitarti grupėse. Tačiau per bendrą veiklą jie mokėsi spręsti nesutarimus, išklausti vieni kitus ir dalytis atsakomybėmis.

Projektas paskatino bendruomenę didesnę dėmesį skirti artimiausiai aplinkai. Mokiniai savo tyrimų rezultatais ir piešiniais dalijosi su kitomis klasėmis, o išaugęs jų smalsumas ir noras tyrinėti gyvąją gamtą paskatino artimųjų diskusijas apie aplinkosaugą ir pagarbą gyvūnams.

Vilniaus „Sostinės“ gimnazija

- 84 Fenomenas „M. K. Čiurlionis“
- 94 Fenomenas „Kelias“
- 102 Fenomenas „Kūnas“
- 112 Fenomenas „Tyla“

Fenomenas „M. K. Čiurlionis“

Mokinių
skaičius
(devintokai):

23

Mokytojų
skaičius:

5

Projekto
trukmė
mėnesiais:

4

Integruoti dalykai

lietuvių kalba ir literatūra, gimtoji kalba, anglų kalba,
matematika, etika, gyvenimo įgūdžiai, dailė ir muzika

Iniciatyva tyrinėti Mikalojaus Konstantino Čiurlionio fenomeną kilo ne iš mokytojų, o iš pačių mokinių. Diskusijų metu, ieškodami temos, kuri leistų mokytis kitaip – ne tik iš vadovėlių, mokiniai išreiškė norą gilintis į meną, muziką ir tai, kas įkvepia.

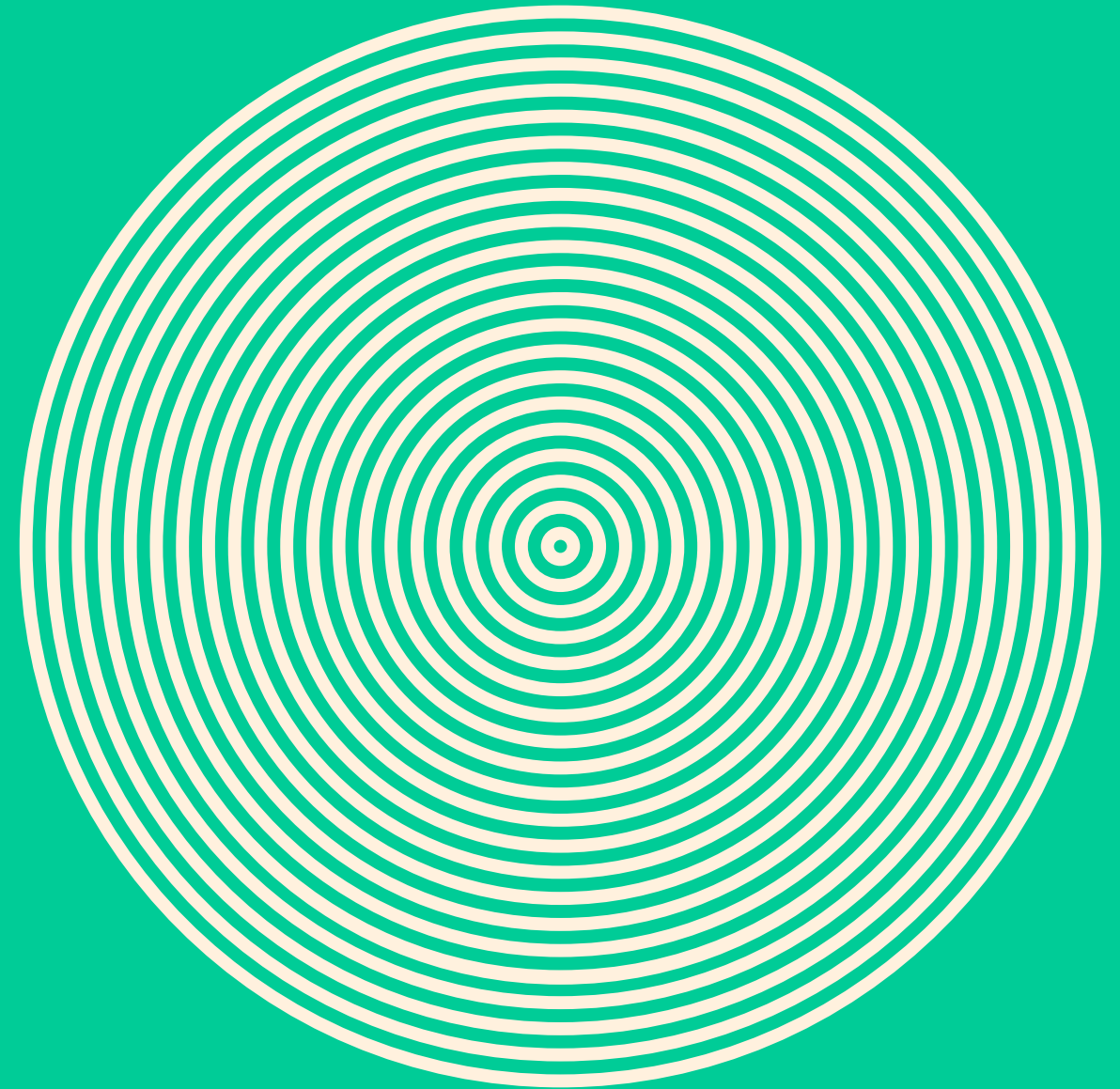
M. K. Čiurlionio asmenybė, jungianti garsą, spalvą ir emociją, tapo natūraliu pasirinkimu. Šis fenomenas buvo aktualus, nes suteikė galimybę mokytis per patirtis ir pojūčius, o daugialypė menininko prigimtis tapo įkvėpimo šaltiniu. Projektas buvo įgyvendinamas per Netradicinių ugdymosi dienų (NUD) veiklas, kuriose mokiniai ir patys tapo aktyviais kūrėjais.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pirmasis sąlytis su fenomenu prasidėjo nuo iššūkio – sudominti klasę, kurioje dalis mokinių skeptiškai vertino temos aktualumą. Supratęs, kad tradiciniai metodai gali būti neveiksmingi, buvo pasirinktas šiuolaikiškas ir įtraukiantis formatas – VR filmas „Angelų takais“. Ši patirtinė kelionė, leidusi mokiniams tiesiogine prasme įeiti į menininko pasaulį, sužadino smalsumą ir įtraukė net ir tuos, kurie iš pradžių buvo abejingi.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija po filmo peržiūros leido mokiniams pasidalyti pirminiais jausmais ir įspūdžiais. Mokytojai, matydami, kad mokiniams dar sunku formuluoti klausimus, skatino jų kūrybiškumą – kvietė diskutuoti remiantis muzika ir vaizdais ir ragino pagalvoti, ko jie norėtų paklausti paties Čiurlionio arba kaip jaustųsi būdami jo paveikslo viduje. Taip per asmeninį santykį gimė probleminiai klausimai, kurie tapo tolimesnių veiklų pagrindu. Mokiniai dirbo įvairiomis formomis: individualiai, poromis ir grupelėmis, priklausomai nuo užduoties pobūdžio.

Projekto veiklos

Probleminiams klausimams nagrinėti buvo pasitelktos įvairių dalykų pamokos.

Anglų kalba.

Anglų kalba buvo naudojama kaip priemonė plėsti kultūrinį akiratį, lavinti kalbinę raišką ir ugdyti pasitikėjimą savimi kalbant meno ir kultūros temomis. Mokiniai ieškojo informacijos užsienio šaltiniuose, analizavo medžiagą apie Čiurlionį, skirtą tarptautinei auditorijai, ir kūrė pristatymus anglų kalba, taip gilindami supratimą apie menininką platesniame kultūriniame kontekste.

Lietuvių kalba ir literatūra.

Pamokos metu mokiniams pasiūlyta parengti neįprasto formato plakatus pagal pasirinktą Čiurlionio paveikslą: vartant senus žurnalus lietuvių kalba reikėjo rasti frazes ir paveikslėlius, atspindinčius emocijas, kylančias stebint M. K. Čiurlionio paveikslą. Tad mokiniai kūrė plėšinių plakatus ir pristatė juos klasei lietuvių kalba. Šios užduotys padėjo mokiniams išreikšti save neverbaliai ir sustiprino jų asmeninį santykį su nagrinėjama tema.

Matematika.

Žiūrinėjant prieš 35 metus išspausdintus Čiurlionio paveikslus, inicijuota diskusija tvarumo tema ir pasiūlyta pasenusias kopijas panaudoti tikslingai – pagaminti dėlionės. Mokiniai turėjo galimybę teorines matematikos žinias pritaikyti praktiškai – teko išmokti apskaičiuoti dėlionės matmenis, kad išeitų taisyklingai, gražiai ir įdomiai.

© Tautvydas Juknevičius

👁️ Gimtoji (rusų) kalba.

Projektas sujungė M. K. Čiurlionio meną ir rusų kalbos mokymosi procesą, kurio tikslas – lavinti rašytinę kalbą ir vaizduotę kuriant tekstus, įkvėptus dailininko paveikslų. Mokiniai rašė aprašomuosius ir samprotaujamuosius rašinius, kūrė dialogus ir hokus, mokėsi teksto kompozicijos, dirbo su raktažodžiais ir meninės raiškos priemonėmis. Kūrybiniai darbai buvo lydimi filosofinių apmąstymų ir vaizdinės kūrybos – mokiniai fotografavo, siekdami perteikti Čiurlionio stilių. Projektas suteikė galimybę mokiniams išreikšti asmeninį santykį su pasauliu, menu ir žodžiu, taip pat pagilinti rusų kalbos žinias per prasmingą ir kūrybišką veiklą.

👁️ Etika.

Mokiniai tyrinėjo paveikslų pavadinimus ir vertino 5 žvaigždutėmis – reikėjo nuspalvinti tiek žvaigždučių, kiek patiko kiekvienas paveikslas. Vaikai liko nustebę, kad visos trys paveikslų temos buvo susijusios su gyvais, artimais personažais. Mokyta emocijų raštingumo: atpažinti ir įvardyti emocijas per kalbą, meną ir kūrybinę raišką.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas

Projektas apibendrintas keletu kūrybinių produktų. Iš pasenusių reprodukcijų pagamintos dėlionės buvo paliktos jaunesniųjų klasių mokiniams, o patys projekto dalyviai per pertraukas mokė mažuosius jas sudėti. Mokiniai taip pat kūrė nuotraukas Čiurlionio stiliumi ir dalyvavo Lietuvos moksleivių meninės saviraiškos konkurse, o jų darbai buvo įrėminti ir eksponuojami mokyklos erdvėse. Buvo surengta įvairia technika atliktų piešinių ir dekoruotų marškinėlių paroda.

Projekto rezultatai

Mokytojams šis projektas įrodė, kad patirtinis mokymasis ir lankstus požiūris gali padėti pasiekti net tuos mokinius, kuriuos sunku įtraukti tradicinėmis priemonėmis. Projektas paskatino glaudų tarpdisciplininį bendradarbiavimą, kūrybinių sprendimų paiešką ir sustiprino bendrystės jausmą. Didžiausias iššūkis buvo tai, kad dalis mokinių, kurie įsitraukia sunkiau, yra nekantrūs ar skeptiški. Mokytojai tai išsprendė keisdami veiklų formą – mažiau teksto, daugiau patyrimo. Mokiniai leido rinktis, kaip įsitraukti, daug dėmesio skyrė saugiai aplinkai ir juos palaikė. Kai kuriems pradžioje buvo sunku susikaupti, įsitraukti ar įveikti savo nepasitikėjimą, bet padėjo laisvė rinktis veiklos formą, palaikanti aplinka ir tai, kad nebuvo „teisingo“ ar „neteisingo“ atsakymo.

Mokiniai projektą tapo asmeninio augimo kelione. Daugelis jų atrado asmeninį santykį su menu, o kai kurie, anksčiau buvę pasyvūs stebėtojai, tapo aktyviais dalyviais ir net renginių vedėjais. Išryškėjo didžiausias pokytis – net ir iššūkių turintys paaugliai, tinkamai juos sudominus, gali atsiskleisti, drąsiai reikšti mintis ir dirbti komandoje.

Projektas sustiprino ir mokyklos bendruomenės ryšius. Į veiklas įsitraukė skirtingų dalykų mokytojai, tėvai palaikė vaikų kūrybą, o mokyklos administracija ir kiti darbuotojai sudarė sąlygas organizuoti veiklas ir padėjo rengti parodas. Tėvai, mokytojai ir mokiniai pajuto, kad kūrybiškumas vienija ir atveria naujus ugdymo būdus.

Fenomenas „Kelias“

Mokinių
skaičius
(devintokai):

24

Mokytojų
skaičius:

5

Projekto
trukmė
mėnesiais:

6

Integruoti dalykai

istorija ir pilietiškumo pagrindai, dailė, užsienio (anglų) kalba, rusų tautinės mažumos gimtoji kalba

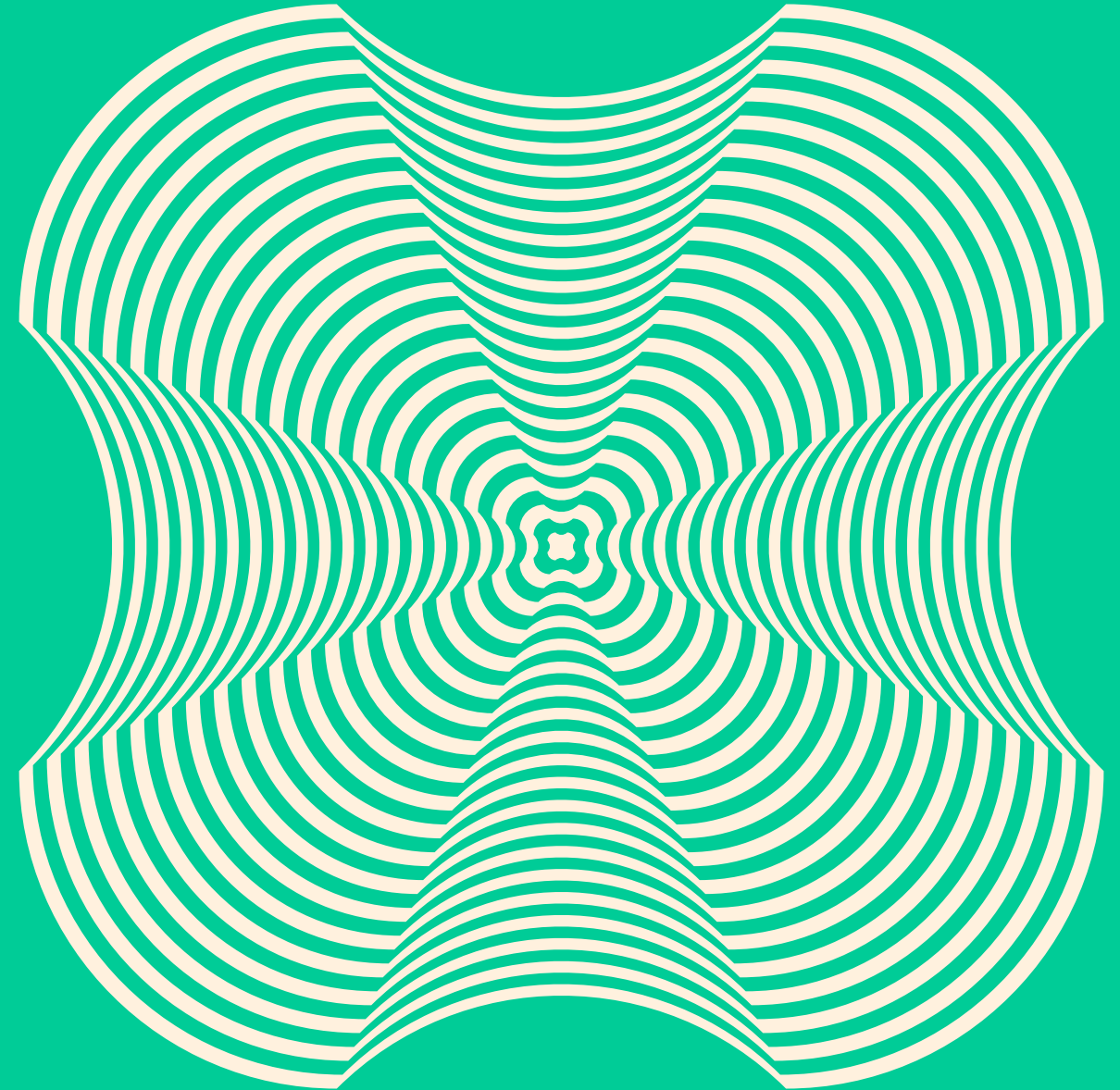
Fenomeno „Kelias“ pasirinkimą lėmė gimnazijos identitetas ir jos pavadinimas – „Sostinės“. Mokytojai, nuolat siekiantys ugdymą sieti su miesto kontekstu ir pamokas vesti už mokyklos ribų, kartu su mokiniais pasirinko tyrinėti Vilniaus istorinį, architektūrinį ir kultūrinį kelią. Šis fenomenas suteikė galimybę ne tik mokytis faktų, bet ir realiai pasinerti į miesto raidos ir pokyčių procesus. Fenomeno aktualumą stiprina mokinių noras gilintis į aplinką, kurioje jie gyvena, ir noras suprasti, kaip praeitis formuoja dabartį.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pirmasis sąlytis su fenomenu įvyko per individualų ir grupinį darbą, kurio metu mokiniai identifikavo aktualias problemas asmeniniu, mokyklos ir pasaulio lygmeniu. Vėliau mokiniai išrinko bendrą, jiems įdomiausią problemą ir susiejo ją su kelio fenomenu.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija vyko per pamokas, naudojant spalvotų kepurų metodą, kuris padėjo mokiniams pasiskirstyti į grupes. Kiekvienas mokinys užrašė asmeninę, mokyklos ir pasaulio problemą, kurios buvo aptariamose grupėse. Šis procesas atskleidė, kad, nepaisant skirtingų interesų, ugdymo problemos mokiniams yra bendros. Taip per diskusijas apie mokymosi iššūkius buvo apsibrėžtos bendros tyrinėjimo temos. Mokiniai patys, be mokytojų pagalbos, suformulavo probleminius klausimus, susijusius su Vilniaus istorijos žinojimu, praktinių įgūdžių trūkumu ir teorinių žinių pritaikymu.

Projekto veiklos

Pradinės refleksijos metu mokiniai išskėlė šiuos probleminius klausimus:

- 👁️ **Kaip istorinis ir architektūrinis paveldas atskleidžia miesto kultūrinį kelią nuo senovės iki šių dienų? Kokį kelią nueina kultūriniai simboliai ir stiliai nuo jų atsiradimo iki šiandienos interpretacijos? Kaip komandinio darbo ir kūrybiškumo kelias padeda įveikti iššūkius integruotose veiklose? Kaip galima istorinę informaciją paversti įtraukiančia patirtimi kitiems mokiniams ar miesto svečiams? Koks yra mūsų asmeninis kelias pažinti miestą, save ir komandą per šį tarpdisciplininį ugdymą?**

Probleminiams klausimams nagrinėti buvo pasitelktos įvairios veiklos, jungiančios tiriamąjį darbą, praktines užduotis ir pamokas už mokyklos ribų. Viena esminių veiklų tapo įtraukianti pažintinė ekskursija po Vilniaus senamiestį, kurios metu kiekviena komanda gavo užduotį detaliai tyrinėti konkrečius architektūrinius ir istorinius objektus – nuo arsenalų ir Gedimino bokšto iki Valdovų rūmų ir Katedros. Šis tiriamasis darbas buvo tęsiamas integruotų pamokų serijoje, apimančioje istoriją, lietuvių, anglų ir gimtąją rusų kalbas, dailę ir pilietiškumo pagrindus. Per šias pamokas mokiniai išsamiai studijavo istorinius duomenis ir juos struktūrizavo, rengė vizualizacijas, o vėliau dalijosi savo atradimais su likusia klase.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas

Projektas apibendrintas sukuriant konkretų ir praktiškai pritaikomą produktą – edukacinį stalo žaidimą apie Vilnių. Taip pat buvo sukurti ir du informaciniai ritininiai standai su metodine medžiaga, skirta naudoti per pamokas. Mokiniai ne tik įgijo žinių, bet ir surengė kūrybinių darbų parodą mokykloje, taip pasidalydami savo atradimais su visa bendruomene.

Projekto rezultatai

Mokytojams šis projektas patvirtino, kad FGU yra viena kūrybiškiausių šiuolaikinio švietimo strategijų. Jis leido ne tik pasiekti aukštų ugdymo rezultatų (100 % pažangumas, aukštesni pasiekimų lygiai), bet ir sukaupti vertingos gerosios praktikos. Ateityje mokytojai anksčiau įtrauktų mokinius į probleminių klausimų formulavimo procesą, t. y. nors mokiniai sėkmingai kėlė klausimus, galbūt būtų naudinga pradiniam etape labiau įsigilinti į jų asmenines asociacijas ir sampratas apie kelių plačiąja prasme, prieš susiaurinant kelio temą iki miesto istorijos.

Mokiniais darbas su kelio fenomenu ne tik suteikė informacijos, bet ir stiprino komandinę dvasią. Jie taikė skirtingų disciplinų žinias, ugdėsi komunikacijos, kritinio mąstymo ir problemų sprendimo įgūdžius. Kaip teigė patys mokiniai, projektas padėjo jiems atskleisti savo talentus, o klasė tapo tikra komanda. Darbas su fenomenu didino vidinę motyvaciją ir smalsumą, leido labiau suprasti medžiagą ir įsigilinti, todėl mokymasis tapo interaktyvesnis ir reikšmingesnis. Mokiniai turėjo galimybę sužinoti, kaip keitėsi miesto kelias, ir ne tik pažinti Vilnių, bet ir suvokti savo ryšį su jo istorija, susitapatinti su ja stiprindami priklausymo mokyklai ir miestui jausmą.

Projektas sėkmingai įtraukė visą bendruomenę. Mokytojų komanda, integruodama skirtingus dalykus, tapo puikiu komandinio darbo pavyzdžiu. Mokiniai, kurdami ir išbandydami edukacinį žaidimą, lankėsi mieste, jame vaikščiojo, apžiūrėjo, tyrinėjo jį. Sukurti standai ir surengta paroda leido su projekto rezultatais susipažinti kitiems mokyklos darbuotojams, svečiams ir tėvams. FGU veiklos teigiamai paveikė mokinių tarpusavio santykius, ugdė atsakomybę, palaikymą ir gebėjimą dirbti kartu siekiant bendro tikslo.

Fenomenas „Kūnas“

Mokinių
skaičius
(devintokai):

28

Mokytojų
skaičius:

4

Projekto
trukmė
mėnesiais:

5

Integruoti dalykai

lietuvių kalba, istorija, fizinis ugdymas, matematika, dailė, etika

Ekspertai

psichologė, kino edukatorius, kino studijų studentas

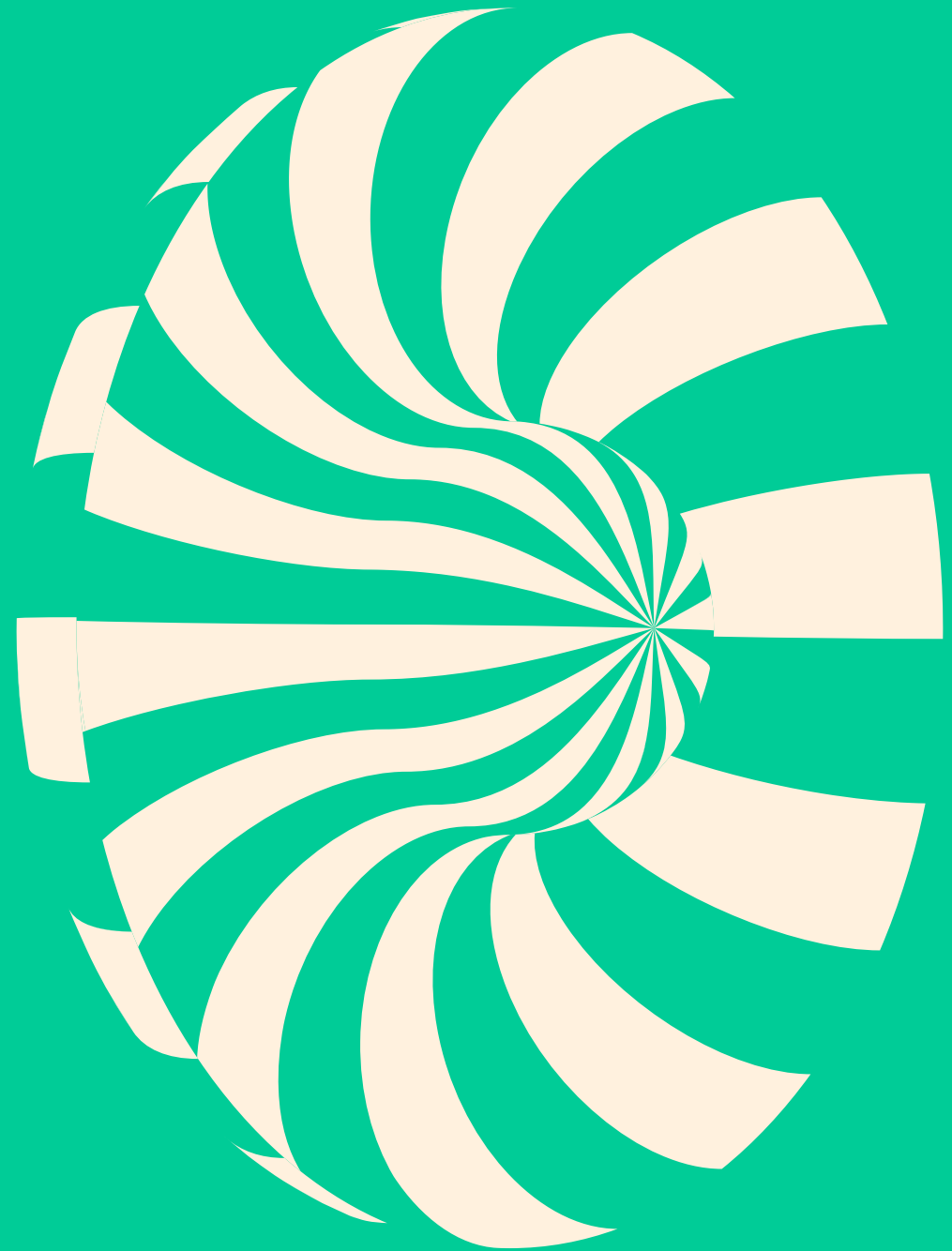
Fenomenas „Kūnas“ buvo pasirinktas dėl jo universalumo ir plačių integravimo galimybių skirtingose ugdymo srityse. Tema aktuali paaugliams, kuriems būdinga fizinio aktyvumo stoka ir yra svarbūs savigarbos ir kūno įvaizdžio klausimai. Šis fenomenas leido mokymąsi sieti su praktine veikla, skatinti sveiką gyvenimą ir tęsti mokykloje jau pradėtas sveikatingumo iniciatyvas, naudojant turimą sporto ir mokslo bazę.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pirmasis sąlytis su fenomenu prasidėjo nuo patirtinio užsiėmimo. Šokio klasėje mokiniai, susiskirstę poromis, atliko pratimą „Veidrodis“, kurio metu turėjo atkartoti vienas kito judesius, o vėliau dalijosi įspūdžiais. Kita veiklos dalis buvo skirta pažinti save: mokiniai stebėjo save veidrodyje ir kūrė asmeninius aprašymus. Po to vyko pozityvaus grįžtamojo ryšio pratimas: dalyviai ėjo ratu ir ant lapelio kiekvienam užrašė po komplimentą, pabrėždami, kokios kito žmogaus savybės jiems patinka. Ši veikla leido mokiniams geriau pajusti savo kūną ir sukurti pozityvią atmosferą.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija buvo skirta žinioms įsivertinti ir veikloms planuoti. Mokiniai pildė mokytojų parengtas „Nežiniuko lenteles“, kėlė klausimus, rinkosi dominančias temas. Vėliau vyko kūrybinė dalis, kurios metu mokiniai planavo per visą projektą vykdyti tyrimus ir svarstė, kaip galėtų pristatyti savo pasirinktą temą kitiems. Po aktyvių diskusijų, kurių metu buvo pasiūlyta daug idėjų – nuo tinklalaidės iki reportažo ar trumpos scenos, – priimtas bendras sprendimas sukurti TV kanalą apie žmogaus kūną. Mokinių refleksijos atskleidė, kad didesnei daliai mokinių itin svarbus mokytojų palaikymas. Pajutę pasitikėjimą ir sulaukę pagalbos, jie turi žymiai daugiau motyvacijos ir gali pasiekti puikių rezultatų.

Projekto veiklos

Projekto metu, pasitelkdami įvairias veiklas, mokiniai nagrinėjo išsikeltus probleminius klausimus.

🔍 Kaip skirtingose epochose buvo kuriami kūno standartai ir kaip jie veikia mus šiandien?

Nagrinėdami kūno standartų kaitą, pirmiausia mokiniai istorijos pamokose analizavo, kaip kūno idealai keitėsi skirtingose epochose. Vėliau, atlikdami tiriamąją veiklą, jie rinko informaciją apie istorinius kūno vaizdinius ir lygino juos su šiuolaikiniais socialinių tinklų ir reklamų įvaizdžiais. Siekiant gilesnio supratimo, buvo surengtas susitikimas su psichologe, kurio metu diskutuota apie stereotipų poveikį savivertei, o per kino edukaciją mokiniai analizavo, kaip kūnai vaizduojami filmuose. Lietuvių kalbos pamokų metu buvo atliekama surinktos medžiagos tekstų analizė ir vertimas.

🔍 Kaip kūnas gali būti matuojamas ir kokią reikšmę turi šie matavimai?

Siekdami suprasti, kaip kūnas gali būti matuojamas, mokiniai pirmiausia atliko praktinį eksperimentą – naudodami balionus, matavo savo plaučių tūrį ir skaičiavo jo pokyčius esant skirtingoms kūno pozicijoms. Ši tiriamoji veikla buvo tęsiama per integruotas matematikos ir fizinio ugdymo pamokas, kur buvo analizuojami gauti duomenys. Patyrimą sustiprino apsilankymas poliklinikoje, kur mokiniai apskaičiavo savo kūno masės indeksą (KMI) ir dalyvavo refleksijoje, kurios metu buvo aptariama, ką reiškia šie skaičiai ir kodėl tai nėra vienintelis būdas vertinti žmogaus kūną.

❓ Kaip kūno vaizdiniai veikia mūsų savijautą ir savivertę?

Gilindamiesi į tai, kaip kūno vaizdiniai veikia savijautą, mokiniai pirmiausia atliko tiriamąją veiklą – kūrė ir vykdė apklausas, siekdami išsiaiškinti bendraklasių požiūrį į išvaizdą ir savivertę. Gauti rezultatai tapo ekspertinio užsiėmimo su psichologe pagrindu. Jo metu buvo diskutuojama apie emocinę savijautą ir visuomenės standartų keliamą spaudimą. Po šių veiklų mokiniai lietuvių kalbos pamokose rašė tekstus, kuriuose išreiškė savo asmeninį požiūrį į kūną, o visą procesą užbaigė refleksija grupėse – mokiniai dalijosi mintimis, kas padeda jaustis gerai nepaisant išorinio spaudimo.

❓ Kaip galime kurti objektyvų kūno vaizdavimą viešojoje erdvėje?

Siekdami išmokti kurti objektyvų kūno vaizdavimą, mokiniai pradėjo nuo teorinių ir praktinių pagrindų – dalyvavo kino edukacijoje su „Skalvijos“ kino centro darbuotoju, kur mokėsi, kaip filmuoti, pasakoti istorijas ir vizualiai perteikti temą. Įgytas žinias jie pritaikė praktiškai, kurdami reklaminius vaizdo įrašus savo pasirinkta kūno tema. Projekto pabaigoje mokiniai susitiko su kino studijų studentu, kuris paaiškino montavimo pagrindus su programa „DaVinci Resolve“.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas

Projekto kulminacija tapo penkių trumpų teminių vaizdo įrašų, sujungtų į Vilniaus „Sostinės“ gimnazijos TV kanalo laidą, sukūrimas ir vieša premjera. Kiekviena komanda pristatė savo tirtą kūno temos aspektą. Mokiniai patys rašė scenarijus, vaidino, filmavo ir montavo medžiagą. Renginyje, į kurį buvo pakviesta visa gimnazijos bendruomenė, virto švente, o po kiekvienos laidos peržiūros vyko pokalbiai su kūrėjais – mokiniais.

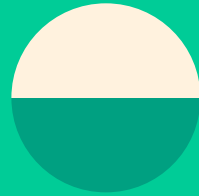
Projekto rezultatai

FGU metodas paskatino mokytojus peržengti savo dalyko ribas ir sustiprino tarpdalykinį bendradarbiavimą: įvairių sričių mokytojai kartu kūrė pamokas, derino veiklas, dalijosi metodais ir ieškojo bendrų sąlyčio taškų. Pavyzdžiui, matematikos mokytojas padėjo integruoti duomenų analizę, o istorijos mokytojas padėjo parengti medžiagą apie kūno idealus skirtingose epochose. Taip bendradarbiaujant ne tik užsimezgė nauji profesiniai ryšiai ir išaugo pasitikėjimas vieni kitais, bet ir atsirado daugiau atvirumo bendrai kūrybai. Daugelis mokytojų išbandė naujus patirtinius metodus: eksperimentus, edukacinius susitikimus, filmavimą, kartu mokydami su mokiniais.

Mokiniai ypač vertino tai, kad fenomeno projektas buvo „kitokios pamokos“ – ne sausas mokymasis, o reali gyvenimo praktika. Šis metodas jiems suteikė gilų tarpdalykinį supratimą apie kūną kaip biologinį, kultūrinį ir psichologinį reiškinį, parodant, kaip ši tema jungia lietuvių kalbą, istoriją, matematiką ir meną. Kai kuriems mokiniams buvo sunku reikšti mintis lietuviškai, tačiau, kaip jie patys teigė, bendra veikla ir tarpusavio pagalba padėjo jaustis drąsiau. Nors iškilo komandinio darbo ir techninių sunkumų, bendras tikslas ir ekspertų pagalba leido juos sėkmingai įveikti. Mokinių refleksijos atskleidė pasitenkinimą procesu ir rezultatu: „Nustebau, kad galime dirbti kaip tikri kūrėjai“, „Daug išmokau ne iš knygų, o iš veiklos“.

Projektas turėjo reikšmingą poveikį visai mokyklos bendruomenei, peržengdamas klasės ribas ir sustiprindamas tarpusavio ryšius. Į veiklas aktyviai įsitraukė administracija, psychologė ir bibliotekininkai padėjo organizuoti susitikimus ir viešinti rezultatus, o tėvai prisidėjo techninėmis priemonėmis ir palaikydami. Išoriniai partneriai – kino edukatorius, medicinos darbuotojai ir psychologė – suteikė projektui realumo ir sustiprino mokyklos ryšį su aplinka.

Fenomenas „Tyla“

Mokinių skaičius
(devintokai, dešimtokai,
vienuoliktokai):

110

Mokytojų
skaičius:

4

Projekto
trukmė
mėnesiais:

8

Integruoti dalykai

etika, anglų kalba, matematika, teatras,
lietuvių kalba

Ekspertai

istorijos mokytoja Jelena Misiūnienė, lakūnas
Jonas Juknius, filosofijos mokslų daktaras Algis
Mickūnas, teatro mokytoja Rasa Ercmonienė-Varnė,
psichoterapeutė Kristina Paradnikė

Fenomenas „Tyla“ kilo kaip natūralus kompromisas, sprendžiant komunikacijos iššūkį tarp mokinių, norinčių bendrauti rusų kalba, ir mokytojos, skatinančios vartoti lietuvių kalbą. Idėja kurti be žodžių – per spektaklį, plakatą ar performansą – tapo bendru vardikliu. Iš pirmo žvilgsnio tylos tema atrodė nutolusi nuo triukšmingos ir išsiblaškusios mokinių kasdienybės, tačiau įsigilinus paaiškėjo jos universalumas ir įvairialypiškumas. O pastebėjus, kad tautinių mažumų mokykloje yra vengiama kalbėti opiomis temomis, kaip karas, tylą tapo priemone ne tik išorinėms, bet ir vidinėms įtampoms tyrinėti.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pirmasis sąlytis su fenomenu buvo praktinis performansas „Bežodė padėka“, surengtas prie skulptūros „Laisvės kelias“, skirtos Lietuvos valstybės atkūrimo dvidešimtmečiui. Ši veikla buvo pasirinkta siekiant išeiti iš mokyklos erdvių ir simboliškai be žodžių išreikšti dėkingumą taikios akcijos dalyviams, minint jos 35-metį. Per pirmąją integruotą pamoką mokiniai ieškojo dėkingumą išreiškiančių gestų, o per antrąją – nuėjo prie skulptūros, kur atsistoję į tuščias vietas ir sustingę atliko bei nufilmavo savo sukurtus gestus. Šis užsiėmimas tapo mokytojos inicijuotu pavyzdžiu, kaip idėją galima paversti realiu veiksmu.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija vyko tiek tradicinėje, tiek netradicinėje aplinkoje – kai kurių klasių mokiniai dirbo klasėje, o kai kurių restorane per festivalio pertrauką. Abiem atvejais mokiniai, susipažinę su 77 skirtingais tylos tipais, išsirinko juos labiausiai dominančias temas ir suformulavo tolimesnio tyrimo pagrindinius probleminius klausimus.

Projekto veiklos

Ar tyla turi veidą?

Projekto metu mokiniai tyrinėjo net 15 skirtingų tylos tipų, pasitelkdami įvairias meninės raiškos ir analizės formas. Integruotoje teatro ir anglų kalbos pamokoje mokiniai klausėsi John'o Cage'o kūrinio „4'33“ atliekamo tyloje, rašė refleksijas anglų kalba ir vertė jas į lietuvių kalbą. Analitiniai gebėjimai buvo lavinami per integruotas etikos ir anglų kalbos pamokas, kuriose mokiniai klausėsi Jack'o Kent'o pasakos „Slaying the Dragon Within Us“ ir ją analizavo, nagrinėdami, kaip tyla tampa ignoruojamų problemų atspindžiu.

Kaip galima sugriauti tylos sieną?

Nagrinėdami temą „Tyla, kai skaitomas laiškas“, mokiniai pirmiausia susipažino su lakūno rekordininko Jono Jukniaus asmenybe. Sužinoję apie jo keliones aplink Žemę, jie noriai įsitraukė į veiklą – patys sugalvojo ir paruošė jam įvairiausių klausimų. Sutartą dieną mokiniai dalyvavo interviu su lakūnu telefonu ir taip atrado, kad klausimo uždavimas gali sugriauti tylos sieną kitame telefono gale. Vėliau, pasinaudodami dirbtinio intelekto programėlėmis, jie transkribavo pokalbį, o perskaitę gautą interviu buvo taip sužavėti, kad ėmėsi rašyti jam nuoširdžius padėkos laiškus.

© Tautvydas Juknevičius

❓ Ar galima susikaupusį pyktį, baimę, neapykantą ar įniršį išlieti be žodžių ir nepadarant žalos kitam?

Didelis dėmesys buvo skirtas praktiniams, kūrybiniais ir žaidybiniais metodams. Mokiniai, analizuodami tylą, kuri kyla nemokant užsienio kalbos, ir joje susikaupusias neigiamas emocijas, sukūrė performansą „Išlieti pyktį“. Atlikdami teatrinius pratimus su pupų maišeliais ir skara jie atrado, kaip per veiksmą ir judesį galima pasiekti susikaupimo ir tylos, stiprinti tarpusavio ryšį be žodžių.

Po ilgų diskusijų apie tai, kokia tema būtų aktuali spektakliui, mokiniai nusprendė, kad yra svarbu nagrinėti patyčių problemą ir tylą, kuri atsiranda jas toleruojant. Remdamiesi Sonia'ios Caudert pasaka „Na ir kas?“, jie kūrė spektaklį jaunesniems vaikams ir mokėsi, kaip būti atspariems patyčioms.

❓ Ar tyloje galime sužinoti, kokie skirtingi esame?

Kitos veiklos buvo skirtos socialiniams ir istoriniams tylos aspektams nagrinėti. Etikos pamokų metu mokiniai, analizuodami Dan'o Sharkey'aus skulptūrą „Suolelis“, diskutavo, kaip skirtingai galima interpretuoti tą patį meno kūrinį ir kaip tai parodo, kokie skirtingi esame. Taip pat buvo nagrinėjamos ir sudėtingesnės temos: tyla, kai falsifikuojama istorija (žiūrint dokumentinį filmą apie Norilską), ir tyla japonų kultūroje (analizuojant filosofo Algio Mickūno paskaitą).

Didžiausiu atradimu tapo teatrinių improvizacijų šventė „Melpomenė kviečia 2025“, po kurios mokiniai patys pradėjo improvizuodami kelti jiems aktualias ir sudėtingas problemas, tokias kaip priklausomybės ar žiaurus elgesys su gyvūnais. Veiklos buvo apibendrintos kūrybiniais darbais – plakatas, sukurtas plėšant popierių, atsakė į klausimą, ar tyloje galime sužinoti, kokie skirtingi esame.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas

Projektas neturėjo vieno baigiamojo darbo. Projektą apibendrina veiklos ir jų rezultatai: performansų „Bežodė padėka“ ir „Išlieti pyktį“ vaizdo įrašai, nuotraukų serija „Bežodė padėka“, sukurtos murmelės ir refleksijos po John'o Cage'o kūrinio perklausos. Šie darbai tapo atsakymais į išsikeltus probleminius klausimus ir buvo pristatyti mokyklos bendruomenei netradiciniu formatu – atviroje teatro pamokoje, kuri tapo ir vienuoliktųjų mokslo metų užbaigimo švente.

Projekto rezultatai

Mokytojams šis projektas leido atrasti naujų komunikacijos su mokiniais būdų – per žaidimus ir veiklas be žodžių, o tai ypač pasiteisino sprendžiant kalbos barjero iššūkius. Tyrinėjant tylą daugiausia bendradarbiauta nenaudojant verbalinės komunikacijos, tad visi galėjo veikti sutartinai ir jausti grupės poreikius. Kadangi projekte dalyvavo mokinių iš skirtingų klasių, nebuvo įmanoma suburti komandos iš visų jiems dėstančių mokytojų. Nepaisant to, prie projekto sutikusios prisijungti mokytojos labai geranoriškai siūlė veiklas ir teikė pagalbą, o kitos kolegės, nors ir nedalyvavo aktyviai, išreiškė palaikymą ir visišką pasitikėjimą, kuris buvo itin svarbus sėkmingam procesui.

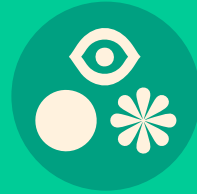
Mokiniais projektas suteikė daug bendros patirties ir prisiminimų. Jie atrado, kad geriausiai vieni kitus pažįsta per veiklas, o ne per kalbėjimą. Aktyvūs užsiėmimai, ypač performansai ir improvizacijų šventės, leido jiems pasijausti drąsesniems ir labiau savimi pasitikintiems. Mokiniai išmoko priimti vieni kitus, dirbti drauge, o per improvizacijas netiesiogiai pradėjo kelti jiems svarbias ir sudėtingas problemas.

Projektas teigiamai paveikė visą mokyklos bendruomenę. Atviroje teatro pamokoje pristatyti žaidimai sulaukė didelio susidomėjimo, o mokiniai, tapę vedėjais, įtraukė į veiklas jaunesnius draugus ir mokytojus. FGU veiklos sustiprino mokinių tarpusavio santykius, nes bendra patirtis, išgyvenimai ir kūrybiniai rezultatai sujungė juos į komandą.

Vilniaus Gerosios Vilties progimnazija

- 124 Fenomenas „Gatvės menas“
- 134 Fenomenas „Oras“
- 142 Fenomenas „Vanduo“ (1 projektas)
- 152 Fenomenas „Vanduo“ (2 projektas)

Fenomenas „Gatvės menas“

Mokinių
skaičius
(aštuntokai):

19

Mokytojų
skaičius:

2

Projekto
trukmė
mėnesiais:

5

**Integruoti
dalykai**

chemija, fizika, dailė, etika

Ekspertai

VU Chemijos ir geomokslų fakulteto studentai

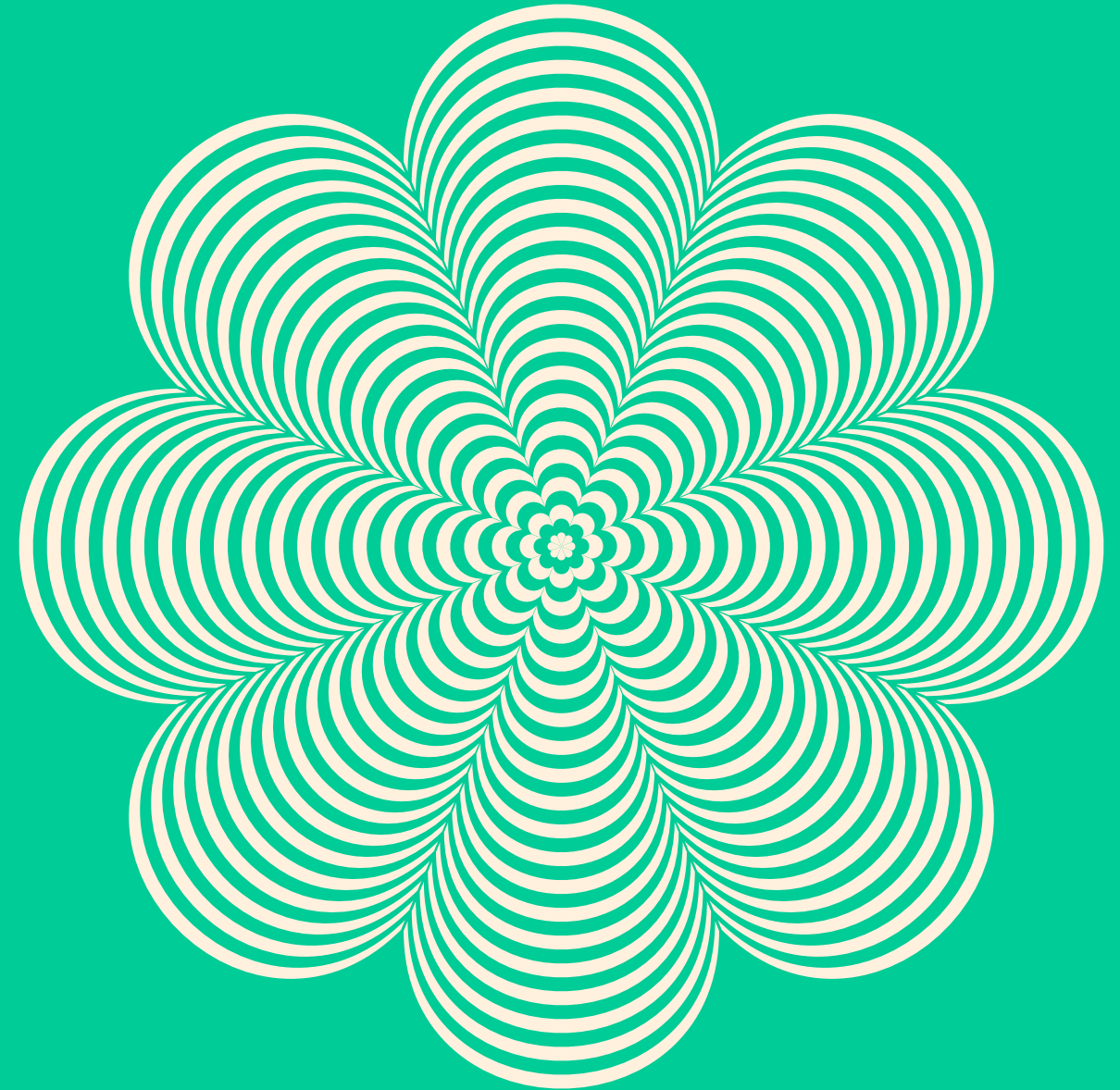
Gatvės meno fenomenas pasirodė ypač aktualus aštuntokams, ieškantiems būdų išreikšti save. Ši tema, glaudžiai susijusi su jų kasdiene aplinka, leido kalbėti apie saviraišką, laisvę, taisykles ir ribas, taip pat kelti etinius klausimus diskutuojant, kas yra menas, o kas – niokojimas. Tai tema, kuri natūraliai įtraukia, leidžia susieti pamokas su tuo, ką mokiniai mato realiame gyvenime, padeda suprasti, kaip galima kūrybiškai išreikšti mintis, emocijas ar nuomonę, ir kartu kelia klausimus apie atsakomybę.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pirmasis sąlytis su fenomenu įvyko per tiriamąją išvyką į Vilniaus miesto erdves, įskaitant stoties rajoną, kur mokiniai galėjo realiai stebėti, fotografuoti ir aptarti grafičius. Jie kėlė klausimus apie kūrinių prasmę, autorių ketinimus ir kūrybos vietos pasirinkimą. Vėliau, aplankę Vingio parko perėją, kurioje anksčiau buvę grafičiai dabar uždažyti, mokiniai internete tyrinėjo buvusių kūrinių nuotraukas, analizavo jų turinį ir diskutavo apie priežastis, kodėl gatvės menas dažnai pašalinamas. Ši veikla paskatino aktyvias diskusijas ir leido pažvelgti į grafičius naujomis akimis.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija vyko klasėje, kur mokiniai, susiskirstę į grupes, pildė „Nežiniuko lenteles“. Ši veikla padėjo jiems įsivardyti, ką jau žino apie gatvės meną ir kokie klausimai jiems atrodo svarbiausi. Taip išryškėjo probleminiai klausimai. Kiekviena grupė pasirinko po vieną klausimą, o kito susitikimo metu jį išskaidė į dar smulkesnius, padedančius giliau nagrinėti temą.

Projekto veiklos

Ar gatvės menas gali būti saugus?

Mokiniai tyrė, ar grafičių dažai ir jų naudojimas nekenkia sveikatai ir aplinkai. Dalyvaudami edukacijoje Vilniaus universiteto Chemijos ir geomokslų fakulteto chemijos laboratorijoje, jie tyrinėjo sintetinių ir natūralių dažų sudėtį, domėjosi, kokie cheminiai junginiai juose naudojami. Per chemijos pamokas aiškinosi, kaip skirtingos medžiagos veikia organizmą, o per fizikos pamokas analizavo aerolinių dažų veikimo principus. Taip pat aiškinosi, kokių apsaugos priemonių reikia menininkui: respiratorių, pirštinių, apsauginių drabužių. Baigiamajame renginyje mokiniai pristatė respiratorių, paaiškino jo paskirtį, parodė purškiamų dažų pavyzdžius ir pasidalijo tuo, ką sužinojo apie saugumą kuriant gatvės meną.

Kodėl gatvės menas uždažomas?

Mokiniai ieškojo atsakymo, kodėl viešose erdvėse esantys grafičiai dažnai būna uždažomi. Jie tyrė, kas priima sprendimus dėl piešinių pašalinimo, kada gatvės menas laikomas menu, o kada – vandalizmu. Dirbdami grupėse diskutavo apie viešosios erdvės tvarką, kultūrą, meninę vertę ir teisinį reguliavimą. Mokiniai kūrė plakatus ir skrajutes – argumentavo, kada grafičiai yra meno forma, o kada jų pašalinimas yra pagrįstas. Šiuos darbus pristatė bendruomenei baigiamajame renginyje – papasakojo apie skirtingas priežastis, kodėl grafičiai dingsta.

© Tautvydas Juknevičius

👁️ Kodėl gatvės menas tinka svarbioms žinutėms skleisti?

Analizuodami įvairius gatvės meno pavyzdžius, mokiniai aptarė, kaip šis menas padeda išreikšti nuomonę apie visuomenės problemas: karą, žmogaus teises, diskriminaciją, aplinkosaugą. Diskusijose mokiniai svarstė, kodėl žmonės pasirenka kurti būtent gatvėje, o ne galerijoje ar ekrane. Savo idėjas jie išreiškė kurdami plakatus su žinutėmis ir surengdami meninį performansą, kurį dar ir nufilmavo. Renginio metu šie darbai buvo pristatyti bendruomenei – mokiniai ne tik parodė, bet ir paaiškino, kokią žinutę norėjo perduoti. Tai padėjo parodyti, kad gatvės menas yra ne tik vaizdas, bet ir svarbi komunikacijos forma.

👁️ Ar gatvės menas padeda išreikšti save?

Mokiniai norėjo sužinoti, ar grafitis yra tinkamas būdas žmogui išreikšti savo mintis, emocijas ar protestą. Jie rengė apklausas ir interviu su mokyklos mokiniais ir mokytojais, klausė jų nuomonės apie gatvės meną, jo prasmę ir reikšmę kasdienybėje. Surinktus duomenis analizavo, apibendrino, o refleksijos metu dalijosi asmeninėmis įžvalgomis. Baigiamojo renginio metu pristatė filmuotą medžiagą – interviu, ką mano mokyklos bendruomenė ir kaip jie patys supranta saviraišką per meną.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas Projektas buvo apibendrintas bendruomenei skirtu renginiu, kurio metu mokiniai pristatė savo tyrimų rezultatus ir kūrybinius darbus. Buvo eksponuojami plakatai ir skrajutės, demonstruojami performansų ir interviu vaizdo įrašai, pristatyti respiratorių ir purškiamų dažų pavyzdžiai. Šis renginys tapo ne tik žinių pasidalijimo, bet ir mokinių, kaip tyrėjų, kūrėjų ir aktyvių visuomenės narių, augimo liudijimu.

Projekto rezultatai Mokytojai sėkmingai pritaikė FGU metodą, pasirinkdami mokiniams artimą ir aktualią temą, kuri padėjo atrasti mokinių gebėjimą savarankiškai dirbti ir mokytis, kai nagrinėjama jiems įdomi tema. Mokytojai bendradarbiaudami sėkmingai integravo skirtingus dalykus (chemiją, fiziką, etiką, dailę) ir sukūrė sąlygas mokiniams ne tik įgyti dalykinių žinių (pavyzdžiui, apie cheminę dažų sudėtį), bet ir gilintis į vertybinius klausimus, tokius kaip saviraiška, laisvė, taisyklės ir atsakomybė.

Mokiniai gilino žinias apie gatvės meną ir išsiugdė gebėjimą jį kritiškai vertinti iš įvairių perspektyvų: saugumo, teisėtumo, saviraiškos ir socialinės komunikacijos. Jie įgijo praktinių tyrimo įgūdžių – atliko apklausas, interviu, analizavo cheminę dažų sudėtį, taip pat lavino kūrybiškumo ir komunikavimo kompetencijas kurdami plakatus, skrajutes, performansus ir pristatydami savo darbus. Mokiniai išmoko diskutuoti, argumentuoti, dirbti komandoje ir iš naujo pažvelgė į savo kasdienę aplinką – grafičius pamatė naujomis akimis.

Projekto rezultatai buvo pristatyti visai mokyklos bendruomenei per baigiamąjį renginį, kuriame mokiniai dalijosi savo atradimais, kūrybiniais darbais ir tyrimų išvadomis. Mokiniai, imdami interviu ir atlikdami apklausas, aktyviai įtraukė kitus mokinius ir mokytojus ir skatino diskutuoti apie gatvės meną ir jo reikšmę.

Fenomenas „Oras“

Mokinių skaičius
(pirmokai, antrokai ir
trečiokai):

100

Mokytojų
skaičius:

6

Projekto
trukmė
mėnesiais:

5

Integruoti dalykai

gamtos mokslai, lietuvių kalba, dailė, technologijos,
fizinis ugdymas, muzika, matematika, IT

Ekspertai

geografinės informacinės sistemos analitikas Audrius
Kryžanauskas, VU ir Trakų Vokės meteorologijos
stočių darbuotojai, orkestro „Trimitas“ dirigentas

Fenomeno „Oras“ pasirinkimą padiktavo realus įvykis – metalo laužo gaisras mikrorajone, dėl kurio pamokos vyko nuotoliniu būdu. Ši patirtis paskatino mokinius susimąstyti apie oro kokybę, taršos pavojus ir kaip svarbu pažinti savo aplinką, kurioje gyvename. Oras tapo ne tik įdomia, bet ir labai aktualia tyrinėjimo tema. Fenomenas glaudžiai susijęs su mokyklos aplinka – netoli esantis Vingio parkas tapo natūralia tyrimų laboratorija, kurioje mokiniai galėjo stebėti ir lyginti oro kokybę.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pirmasis sąlytis su fenomenu įvyko per susitikimą su specialistu – geografinės informacinės sistemos analitiku (ir vieno iš mokinių tėčiu) Audriumi Kryžanausku. Ekspertas pristatė temą „Oras ir jo reikšmė mūsų gyvenime“, supažindino su orų prognozėmis, įvairiais reiškiniais ir savo profesija. Užsiėmimo pabaigoje pademonstruotas bandymas, įrodantis, kad degimui reikalingas deguonis, ypač sužadino mokinių smalsumą.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija vyko klasėse, kur mokiniai, dirbdami grupėse, pildė „Nežiniuko lenteles“. Apibendrinus rezultatus, išryškėjo trys pagrindinės juos dominančios sritys: oras kaip meteorologinis reiškinys, žmogaus kūno ir oro ryšys bei oro užterštumas. Remdamiesi jomis ir padedami mokytojų, mokiniai suformulavo probleminius klausimus, kurie tapo viso projekto ašimi.

Projekto veiklos

❓ Kokių oru kvėpuojame ir kaip tai išsiaiškinti? Kaip oras veikia gyvus organizmus?

Mokiniai vyko į Vingio parką, kur tyrinėjo oro kokybę pagal kerpes ir lygino rezultatus su mokyklos aplinka. Vėliau klasėse buvo atliekami įvairūs bandymai ir eksperimentai su oru. Programavimo pamokų metu mokiniai kūrė projektus apie tai, ką reikėtų daryti, kad oras būtų švarus.

❓ Kaip prognozuojamas oras ir kodėl orų prognozės ne visada būna tikslios?

Siekiant gauti atsakymus iš pirmų lūpų, buvo surengtos išvykos į VU ir Trakų Vokės meteorologijos stotį bei VU meteorologijos muziejų. Pasitelkdami įgytas žinias, mokiniai kasdien stebėjo orų prognozes internete ir lygino jas su realiu oru, taip mokydami analizuoti duomenis ir daryti išvadas.

❓ Kaip kvėpuoja skirtingi organizmai (augalai, gyvūnai, žmonės)?

Mokiniai tyrinėjo penkis skirtingus gyvus organizmus ir analizavo jų kvėpavimo ypatumus. Buvo gaminami žmogaus plaučių maketai. O vieno pamoką mokiniai mokėsi dėvėdami medicininės kaukes, kad pajustų, kaip keičiasi kvėpavimas. Vėliau mokiniai lankėsi muzikiniame spektaklyje „Trimito skrydis“ ir susitiko su orkestro „Trimitas“ dirigentu, kuris papasakojo apie muzikantų naudojamas kvėpavimo technikas. Taip pat buvo atliekamas eksperimentas ir matuojama, kiek laiko kiekvienas mokinys gali išbūti nekvėpavęs.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas Projektas buvo apibendrintas praktiniu darbu, skirtu mokyklos bendruomenei. Remdamiesi stebėjimais ir išvadomis apie buvimo lauke svarbą, mokiniai sudarė ir pristatė 1–4 klasių mokinių pertraukų mokyklos kieme tvarkaraštį, pagal kurį kiekviena pradinukų klasė privalo bent vieną pertrauką praleisti lauke.

Projekto rezultatai Mokytojams FGU projektas padėjo sužadinti mokinių smalsumą, tobulinti probleminių klausimų formulavimo įgūdžius ir sėkmingai integruoti skirtingus dalykus. Nors temos sudėtingumas ir mokinių amžiaus skirtumai kėlė iššūkių, jie buvo išspręsti pasitelkiant vyresnių mokinių mentorystę ir aktyvų tėvų įsitraukimą.

Mokiniam projektas suteikė daug praturtinančios patirties – tai išvykos, susitikimai su specialistais ir tiriamoji veikla gamtoje. Nors pradžioje oro fenomenas jiems buvo sunkiai apčiuopiamas, su mokytojų pagalba pavyko atrasti reiškinių įvairialypiškumą. Jie išmoko atpažinti kerpes, suprato, kaip prognozuojamas oras, ir gilino žinias apie kvėpavimą. Refleksijų metu mokiniai teigė, kad dabar dažniau stebi orų pokyčius ir gamtoje atpažįsta kerpes.

Projektas sėkmingai įtraukė visą bendruomenę. Tėvai aktyviai prisidėjo organizuodami išvykas ir vesdami užsiėmimus. Mokytojai glaudžiai bendradarbiavo, o prie patyrusių pedagogų prisijungė ir pradedančioji mokytoja, kuriai kolegės tapo mentorėmis. Dirbdami jungtinėse grupėse, skirtingų klasių mokiniai susipažino, mokėsi bendradarbiauti ir spręsti problemas kartu.

Fenomenas „Vanduo“ (1 projektas)

Mokinių skaičius
(šeštokai ir
septintokai):

52

Mokytojų
skaičius:

2

Projekto
trukmė
mėnesiais:

5

Integruoti dalykai

gamtos mokslai, biologija, matematika

Ekspertai

vaikų edukacijos centro „Mėgintuvėlis.lt“ atstovai

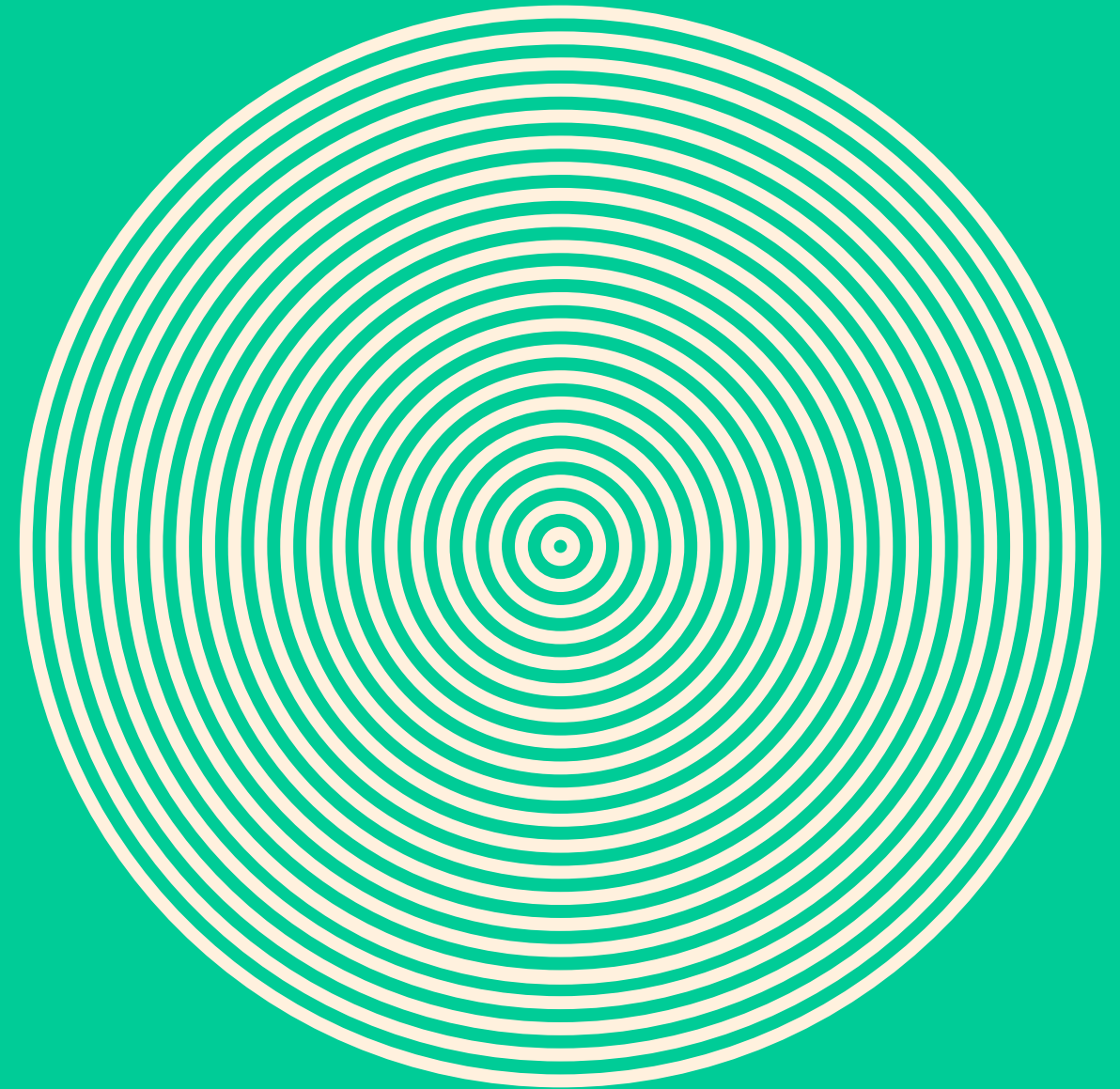
Vilniaus Gerosios Vilties progimnazijos mokytojai ir mokiniai pasirinko tyrinėti vandens fenomeną, iškelus esminius klausimus apie vandens reikšmę žmogui ir aplinkai. Idėja kilo iš mokinių susidomėjimo, kaip išlikti sveikam iki garbaus amžiaus, ir bendro susirūpinimo aplinkos taršos problemomis. Projekto metu mokiniai susipažino su sveikos gyvensenos pagrindais ir analizavo žmogaus ir gamtos tarpusavio ryšį.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pažintis su fenomenu prasidėjo per gamtos pamokas, kurių metu mokiniai gilinosi į aplinkosaugos temas apie vandens taršą, šiltnamio reiškinį ir rūgščiuosius kritulius. Šios diskusijos paskatino mokinius kelti pirminius probleminius klausimus, kuriuos jie surašė ir pateikė stende. Vėliau, susiskirstę į grupes, mokiniai pasirinko juos dominančias tyrimo kryptis.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija įvyko po to, kai mokiniai, pasirinkę pirminius probleminius klausimus, parengė ir pristatė pranešimus. Būtent šis etapas atskleidė, kad turimų teorinių žinių neužtenka – mokiniams iškilo gilesnių, su asmenine sveikata susijusių klausimų. Juos ypač domino, kokį vandenį galima gerti, kuo skiriasi stalo ir mineralinis vanduo ir koks jo poveikis organizmui. Paaiškėjo, kad mokiniams svarbu į kasdienes klausimus gauti praktiškai pritaikomus atsakymus.

Projekto veiklos

Ar teršia vandenį žemės ūkio objektai ir naftos perdirbimo įmonės?

Dvi klasės rengė pranešimus apie tas pačias taršos problemas, o vėliau lygino surinktą informaciją ir kartu darė bendras išvadas, taip mokydamiesi analizuoti ir apibendrinti duomenis.

Kokie yra užteršto vandens valymo būdai?

Mokiniai aiškinosi, kaip veikia nuotekų valymo įrenginiai ir kokie yra nuotekų valymo etapai. Ši veikla paskatino kelti papildomus klausimus, pavyzdžiui, ar vanduo gali natūraliai išsivalyti gamtoje.

Kokį vandenį galima gerti?

Mokiniai, naudodami mikroskopus, tyrė kūdras, mineralinio ir vandentiekio vandens mėginius. Jie taip pat lygino skirtingų rūšių mineralinio vandens etiketes, aiškinosi jų sudėtį ir darė išvadas analizuodami, koks vanduo yra saugus vartoti.

Kiek vandens yra skirtingo amžiaus žmonių organizmuose?

Taikydami matematikos žinias, mokiniai skaičiavo apytikslį vandens kiekį vaiko, jaunuolio ir suaugusio žmogaus organizme, remdamiesi kūno mase ir procentine išraiška.

❓ Kokia vandens reikšmė žmogui ir kiek jo reikia išgerti per parą?

Suorganizuotas susitikimas su vaikų edukacijos centro „Mėgintuvėlis.lt“ atstovais, kurio metu mokiniai stebėjo ir patys atliko įvairius bandymus su tirpalais, vandeniu ir sausu ledu. Taip pat mokiniai ieškojo informacijos ir rengė pranešimus apie vandens svarbą organizmo funkcijoms – nuo sąnarių iki smegenų veiklos.

© Gintautas Rapalis

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas Projektas buvo užbaigtas sukuriant informacinį plakatą su QR kodais. Mokiniai paruošė baigiamuosius pranešimus, kurių turinį susistemino ir pateikė skaitmeniniu formatu, pasiekiamu per QR kodus. Šis plakatas su rekomendacijomis buvo pristatytas visai mokyklos bendruomenei per baigiamąjį renginį ir pakabintas pirmame aukšte prie vandens stotelės – jis tapo praktiškai pritaikomos informacijos sklaidos priemone.

Projekto rezultatai Įgyvendintas projektas leido mokytojams praktiškai patikrinti ir patvirtinti problemų kėlimo ir grupinio darbo metodų veiksmingumą. Šiuos metodus jie ketina taikyti ir ateityje. Refleksijos metu buvo nuspręsta, kad, siekiant dar labiau praturtinti ugdymo procesą, vykdant kitus projektus bus ieškoma galimybių įtraukti daugiau išorės ekspertų ir organizuoti edukacines išvykas.

Mokiniais projektas suteikė konkrečių praktinių gebėjimų: jie atliko vandens mėginių tyrimus su mikroskopais, analizavo ir lygino mineralinio vandens etiketes, taikė matematikos žinias sprenddami uždavinius su procentais. Tiriamoji veikla ir darbas grupėse sustiprino jų informacijos paieškos, duomenų sisteminimo ir bendradarbiavimo įgūdžius.

Mokyklos bendruomenė gavo praktiškai pritaikomą rezultatą – prie vandens stotelės pakabintą mokinių sukurtą informacinį plakatą su QR kodais. Baigiamajame renginyje mokiniai pristatė savo tyrimų išvadas ir rekomendacijas ir suteikė dar daugiau informacijos bendruomenės nariams apie vandens svarbą.

Fenomenas „Vanduo“ (2 projektas)

Mokinių
skaičius
(penktokai):

22

Mokytojų
skaičius:

4

Projekto
trukmė
mėnesiais:

2

**Integruoti
dalykai**

fizika, chemija, biologija

Ekspertas

Liepkalnio vandens saugyklos gidas

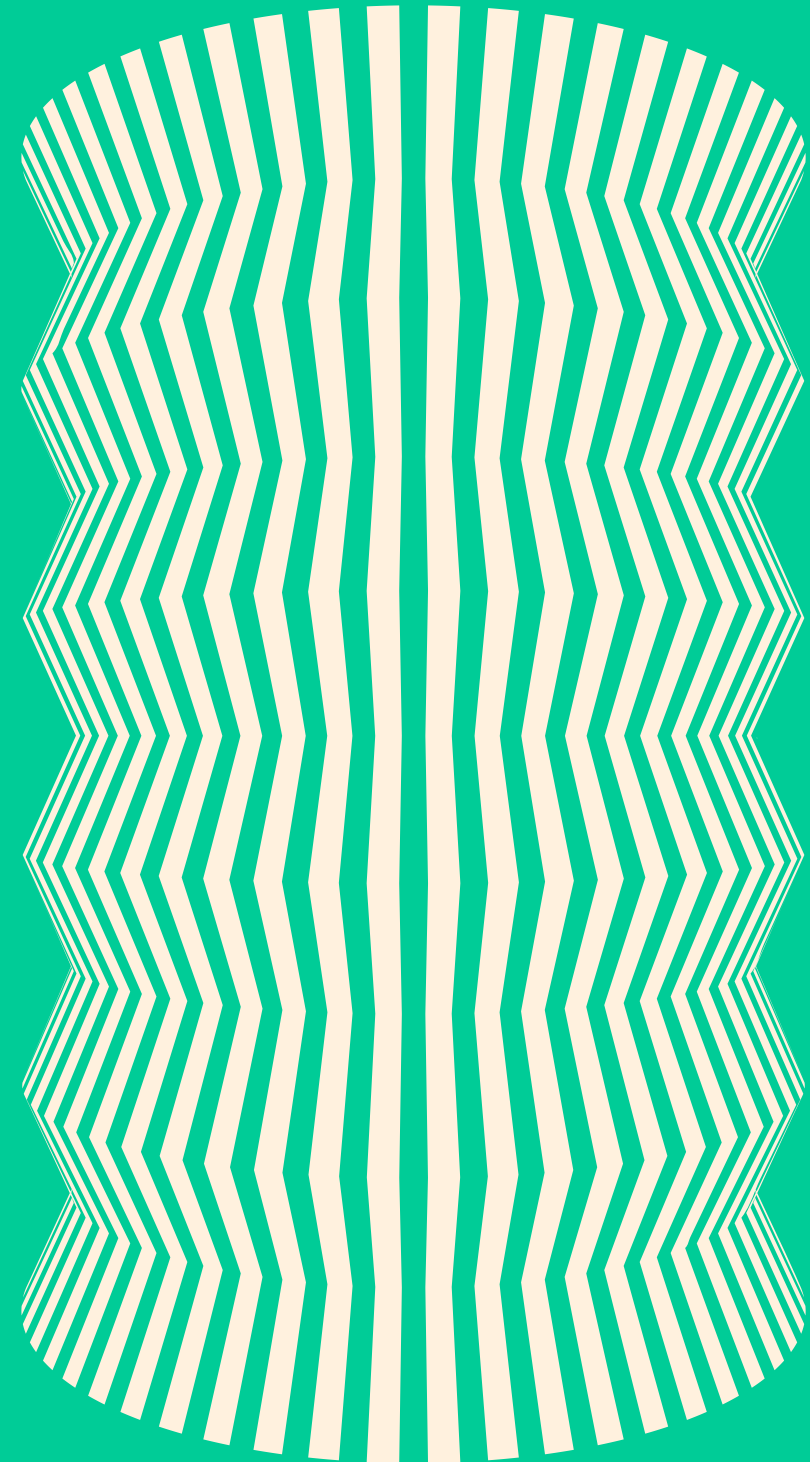
Fenomenas „Vanduo“ buvo pasirinktas atsižvelgiant į mokinių kasdienę aplinką ir pastebėtus įpročius. Mokykloje esanti vandens stotelė ir tai, kad mokiniai dažniau renkasi sultis ar gazuotus gėrimus, tapo atspirties tašku diskutuoti apie vandenį, jo kokybę ir svarbą. Mokiniam buvo aktualu sužinoti, ar vanduo, kurį jie geria, yra geras ir saugus. Noras patikrinti mokyklos ir namų vandens kokybę paskatino juos gilintis į šią temą.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pirmasis sąlytis su fenomenu įvyko per provokuojančią degustaciją klasės valandėlės metu. Mokytoja atsinešė įvairių sulčių, gazuotų gėrimų ir vandens, kurių mokiniai galėjo paragauti. Tai sukėlė diskusiją ir debatus apie tai, ką geriau gerti, kodėl ir kiek skysčių žmogus turėtų suvartoti per dieną. Ši veiklos forma leido natūraliai įtraukti mokinius ir paskatinti juos kelti klausimus.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija vyko klasėje po pirmosios diskusijos. Mokiniai, susidomėję vandens tema, individualiai ant lapelių surašė klausimus, kuriuos norėtų tyrinėti. Vėliau, skaitant ir grupuojant klausimus, paaiškėjo, kad vaikus labiausiai domina vandens kokybė namuose, vandens kelias iki namų ir bendros aplinkos taršos problemos. Taip natūraliai susiformavo penkios grupės, pasirinkusios nagrinėti konkrečius probleminius klausimus.

Projekto veiklos

Kokios yra fizikinės vandens savybės?

Penktokai fizikos pamokų neturi, tad jiems buvo labai įdomu sužinoti, kas yra fizika, ką ji nagrinėja, kaip ji padeda išsiaiškinti vandens fizikines savybes. Mokiniai kartu su fizikos mokytoju atliko laboratorinį darbą, tyrė vandens drumstumą, spalvą ir sužinojo, kad jis yra universalus tirpiklis. Mokiniams naujiena buvo ir tai, kad Lietuvos telkiniuose vanduo yra žalsvai gelsvo atspalvio.

Kokios yra cheminės vandens savybės?

Šiam klausimui nagrinėti mokiniams surengta chemijos pamoka. Turint omenyje, kad penktokai neturi ir chemijos pamokų, jiems buvo taip pat įdomu sužinoti, kas yra chemija, apie ką šis mokslas. Mokiniai su chemijos mokytoja eksperimentavo tirpindami įvairias medžiagas vandenyje ir stebėdami, kurie daiktai jame skęsta, o kurie – plūduriuoja.

Kokia yra vandens kokybė?

Per gamtos pamoką mokiniai atliko laboratorinį darbą atsinešę vandens iš namų ir iš mokyklos vandens stotelės. Jie tyrė vandens kietumą, mineralinių medžiagų kiekį ir darė išvadas, kad tiek paprastas, tiek mineralinis vanduo yra sveikas, o mokyklos stotelėje esantis vanduo – geras ir tinkamas gerti.

Kaip vanduo atkeliauja į mūsų namus?

Atsakymų į šį klausimą mokiniai ieškojo edukacinės išvykos į Liepkalnio vandens saugyklą metu. Čia jie pamatė, kaip ir kodėl saugomas vanduo, o gidas papasakojo apie visą kelią, kurį vanduo nueina, kol pasiekia mūsų namus.

Kas teršia vandenį ir kaip tai galima sustabdyti?

Dirbdami grupėse, mokiniai rinko informaciją internete ir ruošė projektus apie vandens telkinių taršą, pavyzdžiui, naftos produktais, ir galimus problemų sprendimo būdus. Taip pat gilinosi į savaiminio vandens išsivalymo procesus. Savo projektus jie pristatė klasės draugams per gamtos pamoką.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas Projektas buvo užbaigtas parengiant „PowerPoint“ pristatymą, kuriame mokiniai apibendrinę viską, ką sužinojo, pamatė ir ištyrė. Jie taip pat pasidžiaugė tyrimo rezultatais, patvirtinusiems, kad mokyklos vandens stotelės vanduo yra geras, ir pateikdami rekomendacijas skatino kitus gerti daugiau vandens. Šis darbas buvo pristatytas visai mokyklos bendruomenei aktų salėje.

Projekto rezultatai Šis projektas leido mokytojams išeiti už įprastų penktos klasės programos ribų, sėkmingai integruojant fizikos ir chemijos pamokas, kurių mokiniai įprastai neturi. Jie atliepė tiesioginį mokinių smalsumą, kilusį iš kasdienių įpročių, ir suorganizavo ugdymo procesą, apimančį laboratorinius darbus, edukacinę išvyką ir tiriamąją veiklą. Stebėdami, kaip teoriniai klausimai virsta praktiniais tyrimais, pedagogai galėjo įvertinti, kokios temos ir mokymosi formos yra paveikliausios šio amžiaus mokiniams.

Mokiniai ne tik gavo atsakymą į jiems rūpimą klausimą apie mokyklos vandens stotelės vandens kokybę, bet ir išmoko atlikti tyrimus, rinkti informaciją internete apie aplinkosaugos problemas ir suprantamai ją pristatyti bendraamžiams. Edukacinė išvyka į Liepkalnio vandens saugyklą leido pamatyti visą vandens kelią iki namų, taip sujungiant teorines žinias su realiu pasauliu.

Baigiamasis renginys aktų salėje sutelkė visą mokyklos bendruomenę. Mokiniai ne tik pademonstravo savo „PowerPoint“ pristatymą, bet ir pasidalijo rekomendacijomis, skatindami visus sąmoningiau rinktis vandenį vietoj saldintų gėrimų. Projektas, kilęs iš kasdienių bendruomenės pastebėjimų, virto informacijos sklaidos iniciatyva, prisidedančia prie sveikesnių įpročių formavimo.

Vilniaus „Taikos“ progimnazija

162 Fenomenas „Laikas“

Fenomenas „Laikas“

Mokinių skaičius
(antrokai ir
šeštokai):

52

Mokytojų
skaičius:

5

Projekto
trukmė
mėnesiais:

9

**Integruoti
dalykai**

matematika, biologija, technologijos,
fizinis ugdymas, dailė

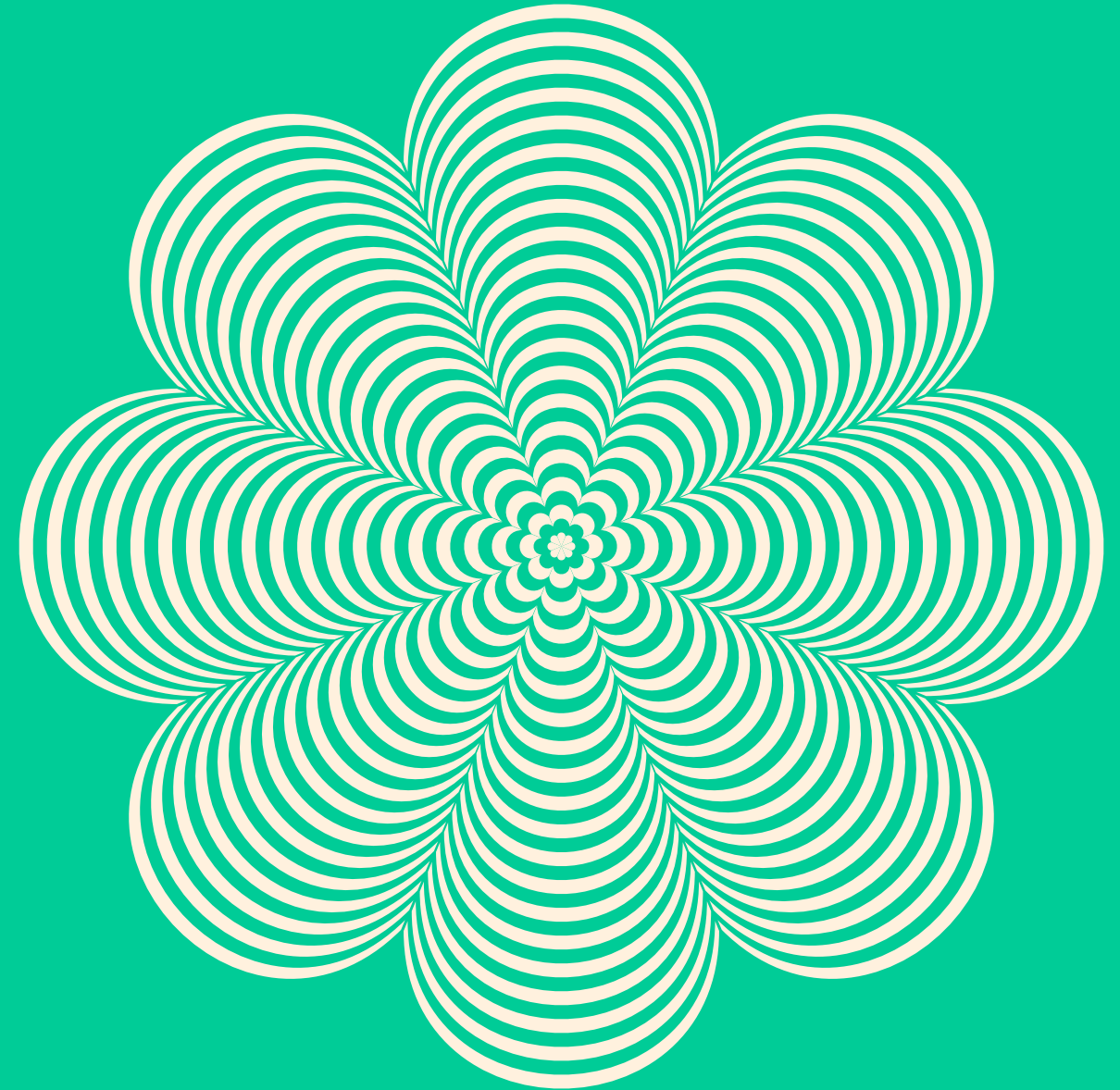
Fenomenas „Laikas“ buvo pasirinktas sąmoningai, siekiant paskatinti mokinius mąstyti ne apie tai, ką jie žino, o kaip jie suvokia pasaulį. Laikas – abstraktus, bet visiems atpažįstamas reiškinys, leidžiantis jungti skirtingas disciplinas: nuo fizikos iki meno, nuo literatūros iki psichologijos. Tai buvo puiki galimybė parodyti, kad vienas reiškinys gali būti tyrinėjamas labai įvairiais būdais.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pirmasis sąlytis su fenomenu prasidėjo nuo diskusijų, skatinančių filosofinį mąstymą. Mokiniai analizavo savo laiko pojūtį, keldami klausimus: ar visada laikas teka vienodai? ar įmanoma gyventi be laikrodžio? Šios diskusijos paskatino gilintis dar labiau.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija buvo atlikta pasitelkiant „Google Forms“ anketą su klausimais apie laiką. Išanalizavus gautus rezultatus, kartu su mokiniais buvo aptartos išvados ir numatytos veiklos, skirtos supratimui apie laiką plėsti. Paaiškėjo, kad jaunesnius mokinius (antrookus) labiausiai domino subjektyvus laiko pojūtis – kodėl pamoka trunka ilgai, o žaidimas prabėga greitai. O šeštokams labiau rūpėjo sudėtingesnės temos: laiko reliatyvumas, fizikos dėsniai ir žmogaus patirtis.

Projekto veiklos

🔍 Kaip laiko reliatyvumas atsiskleidžia kine?

Šeštokai gilinasi į sudėtingas laiko, erdvės ir kosmoso sąvokas, žiūrėdami ir analizuodami filmus „Interstellar“ ir „Lucy“. Po peržiūrų trys šeštokų grupės atliko projektinius darbus: viena grupė sukūrė filmo „Interstellar“ laiko liniją, chronologiškai sudėliodama įvykius Žemėje ir kosminėje stotyje; antra grupė, remdamasi filmo pavyzdžiais ir Einšteino teorija, parengė pamoką pristatymą antrokams apie laiko reliatyvumą; trečia grupė, įkvėpta scenos apie laiko sulėtėjimą šalia juodosios skylės, iš antrinių žaliavų pagamino juodosios skylės maketą ir stebėjo, kaip, naudojant ventiliatorių, į ją įtraukiami skirtingi objektai. Šias veiklas papildė edukacija „Kosmoso vaikas“.

🔍 Kaip jaučiame laiką?

Siekiant pajusti laiką, o ne tik jį matuoti, visos mokyklos mastu buvo įgyvendintas eksperimentas „Diena be skambučio“. Vėliau per vykusią refleksiją analizuota, kaip tai paveikė veiklų ritmą, savireguliaciją ir triukšmo lygį. Taip pat mokiniai dalyvavo eksperimente „Kaip aš jaučiu laiką?“, kurio metu, nežinodami veiklų (tyla, šokis, piešimas) trukmės, analizavo, kada laikas bėgo, o kada lėtėjo. Fizinio ugdymo pamokų metu per užduotis su laikmačiu ir bėgimo trukmės jutimą buvo tyrinėjamas kūno ir laiko santykis.

🔍 Kokie laiko ženklai aptinkami gamtoje ir mieste?

Surengta išvyka į gamtą, kurios metu mokiniai stebėjo metų laikų kaitą, saulės judėjimą ir kitus gamtos ženklus, fiksuojančius laiko tėkmę. Per pasaulio pažinimo pamokas antrojai, tyrinėdami medžio rieves, nustatinėjo medžio amžių. O šeštokai dalyvavo fotomedžioklėje Vilniaus senamiestyje – ieškojo objektų (nusidėvėjusių fasadų, skirtingų architektūros stilių), rodančių laiko ženklus, juos fotografavo ir kūrė pasakojimus apie savo atradimus.

🔍 Kaip laiką pritaikyti kūryboje ir praktikoje?

Mokiniai piešė laiko metaforas ir interpretavo Salvadoro Dalí paveikslą „Atminties pastovumas“. Per dailės ir technologijų pamokas stebėdami burbulų paviršiaus įtempį ar tankio vaivorykštės reiškinius, analizavo, kaip laikas veikia fizinius procesus. Technologijų pamokos metu, naudojant lazerinę pjovimo įrangą, buvo sukurti šeši saulės laikrodžių maketai. Saulėtą dieną mokiniai mokėsi jais matuoti laiką, lygino parodymus su mechaninio laikrodžio rodmenimis ir aptarė istorinį šio prietaiso aspektą.

Apibendrinimas

Projekto rezultatai

Šis projektas suteikė galimybę ugdyti mokinių kritinį mąstymą, gebėjimą kelti klausimus be aiškių atsakymų ir jungti mokymąsi su asmenine patirtimi. Pedagogai, derindami skirtingų klasių (antrojų ir šeštųjų) poreikius, turėjo progą išbandyti ir pritaikyti įvairius ugdymo metodus – nuo filosofinių diskusijų iki praktinių eksperimentų ir kino analizės.

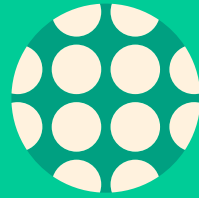
Mokiniai suprato, kad laikas nėra tik valandų skaičiavimas – tai patirtis, būseną ir reiškinys, priklausantis nuo veiklos, emocijų ir dėmesio. Jie išmoko stebėti laiko ženklus gamtoje ir kultūroje, reflektuoti savo pojūčius ir įžvelgti laiko daugiasluoksniškumą. Tyrinėdami laiką, vaikai sustojo ir pažvelgė į savo kasdienybę ne kaip į tvarkaraštį, o kaip į reiškinį, kurį verta suprasti.

Projektas tiesiogiai įtraukė visą mokyklos bendruomenę per eksperimentą „Diena be skambučio“. Ši iniciatyva leido visiems – tiek mokiniams, tiek mokytojams – praktiškai patirti laiko planavimą bei savireguliaciją ir tai reflektuoti, o vienas iš pastebėtų teigiamų rezultatų buvo sumažėjęs triukšmo lygis mokykloje.

Vilniaus „Pelėdos“ pradinė mokykla

174 Fenomenas „Spalvos“

Fenomenas „Spalvos“

Mokinių skaičius
(pirmokai, antrokai,
trečiokai, ketvirtokai):

119

Mokytojų
skaičius:

5

Projekto
trukmė
mėnesiais:

4

Integruoti dalykai

dailė, technologijos, matematika, informatika,
lietuvių kalba, gamtos mokslai

Ekspertai

MB „Pramogų skonis“ edukatorė, dizainerė Giedrė
Verbė, teatro scenografijos ekspertai

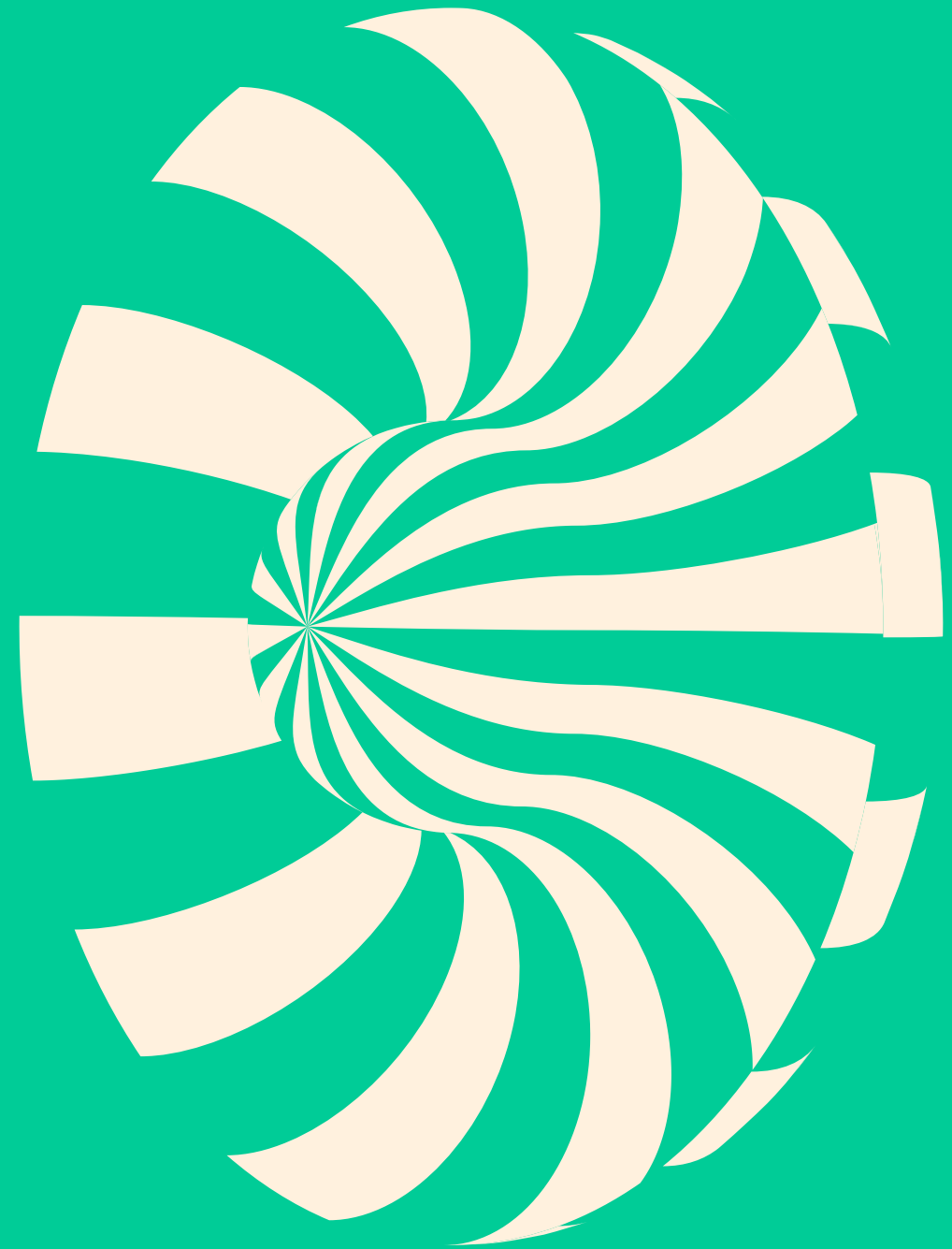
Fenomenas „Spalvos“ buvo pasirinktas todėl, kad jis aiškus, universalus ir žinomas vaikams. Spalvos, supančios žmones gamtoje, mene ir aplinkoje, yra viena pirmųjų priemonių, per kurias vaikai pažįsta pasaulį, reiškia emocijas ir lavina pastabumą. Spalvos glaudžiai siejasi su mokyklos aplinka: klasėse, koridoriuose ir kitur vyrauja spalvos, kurios veikia mokinių emocinę savijautą ir motyvaciją. Ši tema leido integruoti įvairius dalykus – nuo dailės ir gamtos mokslų iki matematikos ir lietuvių kalbos – ir skatino tyrinėti, kaip spalvos veikia žmogaus jausmus, elgesį ir sprendimus.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pirmasis sąlytis su fenomenu buvo organizuotas skirtingai, atsižvelgiant į mokinių amžių. Vyresniųjų klasių mokiniai lankėsi Vytauto Kasiulio dailės muziejuje, kur, įkvėpti Marijos Prymačenko kūrybos, piešė fantastines būtybes. Kiti dalyvavo VšĮ „Spalvų juokas“ užsiėmime, kur išbandė piešimo ant vandens techniką ebru. O jaunesnieji (1–2 klasių) mokiniai pradėjo nuo žaidybinės spalvų medžioklės, kurios metu aplinkoje ieškojo tam tikrų spalvų daiktų.

Pradinė refleksija.

Pradinės refleksijos metu buvo išdalytos lentelės su klausimais: ką žinau, ką noriu sužinoti, kokiais būdais tyrinėsime, kaip pateiksime sužinotus dalykus ir kaip pristatysime tyrimą bendruomenei? Refleksija prasidėjo nuo to, kad mokiniai individualiai arba grupėse atsakinėjo į šiuos klausimus, aptarė savo mintis su mokytojais ir klasės draugais. Užduotis padėjo jiems suprasti, ko jie dar nežino, apsibrėžti galimus tyrimo metodus ir nusistatyti tyrinėjimo kryptis. Pagal tai buvo suformuluoti probleminiai klausimai ir suplanuotos veiklos.

Projekto veiklos

Kas yra spalvos ir kiek jų mato žmogus?

Atsakymų į šiuos klausimus mokiniai ieškojo edukacinėje išvykoje į VU Idėjų observatoriją. Čia jie patys pasigamino spektrometrus ir praktiškai išbandė, kaip veikia šviesos skaidymas. Taip mokiniai geriau suprato fizikinę spalvų prigimtį. Kartu su ekspertais diskutavo, kiek yra spalvų ir kiek jų mato žmogaus akis.

Kaip spalvos veikia žmonių jausmus ir kokia yra mėgstamiausia spalva?

Mokiniai atliko tyrimą – apklausė visus mokyklos mokinius. Surinkti duomenys buvo apibendrinti, paruoštos skaidrės, kuriose pateikti tyrimo rezultatai ir diagramos, padėjusios vizualiai atskleisti spalvų poveikį jausmams. Taip pat buvo surengtas susitikimas su dizainere Giedre Verbe, kuri papasakojo apie spalvų panaudojimą interjere. Kartu su ja ir padedant tėveliams mokiniai išsirinko mėgstamus atspalvius ir atnaujino savo klasės poilsio erdvę.

Kaip pasigaminti ir keisti spalvas?

Klasėse buvo įkurta „Spalvų laboratorija“, kurioje mokiniai atliko įvairius eksperimentus. Naudodami mėlynąjį kopūstą, saldainius „M&Ms“ ir skirtingus tirpiklius, jie tyrinėjo, kaip išgauti ir keisti spalvas. Taip pat stebėjo, ar gėlė, pamerkta į spalvotą vandenį, gali pakeisti savo spalvą.

© Tautvydas Juknevičius

👁️ Kaip atsirado spalvos?

Mokiniai, naudodamiesi žodynais, enciklopedijomis ir internetu, tyrinėjo spalvų pavadinimų kilmę. Surinktą medžiagą jie apibendrino ir sukūrė pristatymą draugams. Siekiant klausimą išplėsti, buvo pakviesta ekspertė, kuri vedė edukaciją apie kiaušinių marginimą. Užsiėmimo metu aptarta, kokiomis tradicinėmis spalvomis kiaušiniai marginti senovėje, ką jos simbolizuoja, kaip gaunamos iš augalų ir kodėl būtent tokios spalvos buvo naudojamos.

👁️ Ar emocijos turi spalvas?

Vaikai dalyvavo edukacijoje, kurią vedė teatro scenografijos ekspertai. Užsiėmimo metu jie sužinojo, kas yra scenografija, kaip ji kuriama, kaip keičiasi dekoracijos teatre. Edukacijos dalyviai ne tik praktiškai kūrė savo scenografijos maketą, bet ir mokėsi pažinti savo jausmus, sieti juos su spalvomis ir išreikšti juos per kūrybą. Vaikai diskutavo apie tai, kaip skirtingos spalvos scenoje gali perteikti nuotaikas. Jie mokėsi suprasti, kaip spalvomis galima sustiprinti teatro atmosferą ir perduoti veikėjų emocijas žiūrovams per dekoracijas, apšvietimą ir kostiumus. Grįžę į klasę, mokiniai reflektavo, ką išgirdo ir pamatė edukacijoje – jie diskutavo, kokias emocijas galima susieti su tam tikromis spalvomis ir ar visi jaučia vienodai. Vaikai lygino savo patirtis, dalijosi įspūdžiais ir savarankiškai kūrė emocijų spalvų žemėlapius.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas Projekto pabaigoje buvo organizuotas bendras baigiamasis renginys, kuriame kiekvienos klasės atstovai pristatė svarbiausias savo išvadas ir atradimus. Mokiniai patys kūrė skaidres, dalijosi įžvalgomis ir pasakojo, ką reikšmingiausio sužinojo projekto metu. Tai buvo puiki proga pasidžiaugti nuveiktais darbais, pasimokyti vieniems iš kitų ir sustiprinti bendruomeniškumo jausmą. Taip pat buvo sukurta bendra simbolinė dėlionė – kiekvienas mokinys ant dėlionės užrašė savo vardą. Dėlionė tapo bendrystės, bendro darbo ir įveiktų iššūkių simboliu.

Projekto rezultatai Sustiprėjo mokytojų tarpusavio bendradarbiavimas – planuodami veiklas, jie dalijosi idėjomis, ugdymo turinį derino tarp skirtingų dalykų ir klasių. Projektas paskatino kūrybiškai žvelgti į ugdymą, drąsiau įtraukti patirtinį mokymąsi ir bendruomenės narius.

Mokiniai gilino žinias apie spalvas ir jų poveikį, išmoko kelti probleminius klausimus, tyrinėti, analizuoti informaciją, eksperimentuoti ir dirbti grupėse. Jie ugdė kūrybiškumą, kritinį mąstymą, gebėjimą reikšti emocijas per spalvas ir pristatyti savo darbus bendruomenei.

Į projektą aktyviai įsitraukė tėvai ir išoriniai partneriai. Buvo organizuojami susitikimai su svečiais, vyko ekspertų paskaitos, atnaujintos mokyklos erdvės, surengta mokinių dailės darbų paroda bendruomenei. Vienas ryškiausių momentų – mokykloje vykusį Spalvų savaitę. Ji buvo susieta su sąmoningumo mėnesiu: kiekvieną dieną visa bendruomenė puošėsi vis kita spalva, taip stiprindama kūrybiškumą ir bendrystę. Tai ne tik pagyvino mokyklos aplinką, bet ir suartino visus dėl bendro tikslo.

Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazija

186 Fenomenas „Telefonas“

Fenomenas „Telefonas“

Mokinių skaičius
(trečiokai):

75

Mokytojų
skaičius:

7

Projekto
trukmė
mėnesiais:

10

Integruoti dalykai

lietuvių kalba, matematika, anglų kalba,
visuomeninis ugdymas, fizinis ugdymas

Ekspertai

tėvų atstovai (Viktorija Skujienė, Rasa Jauniškienė,
Simona Narutavičienė, Dalia Urbonavičienė)

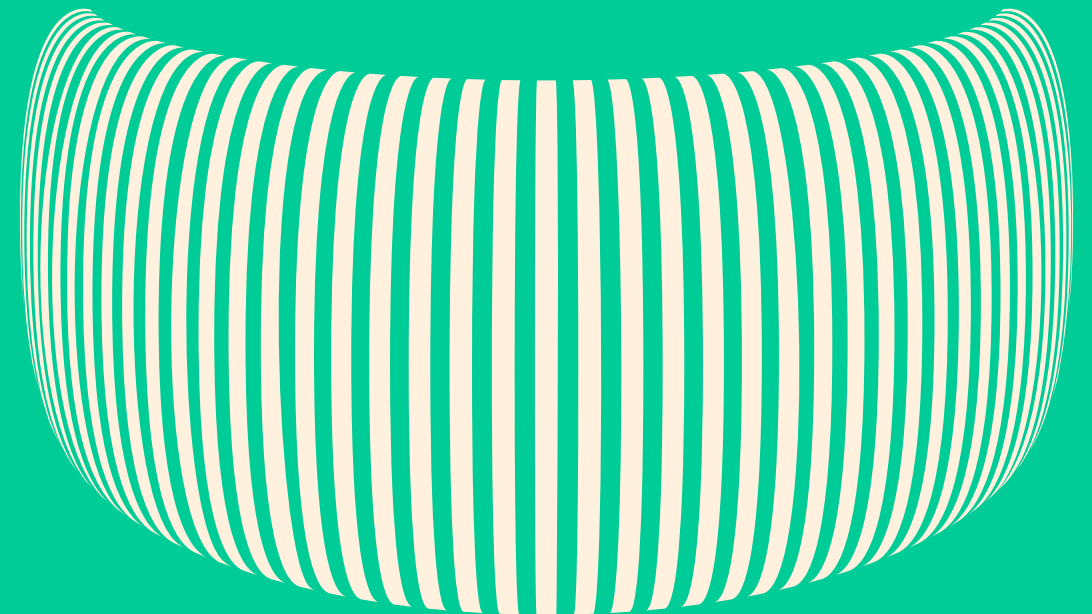
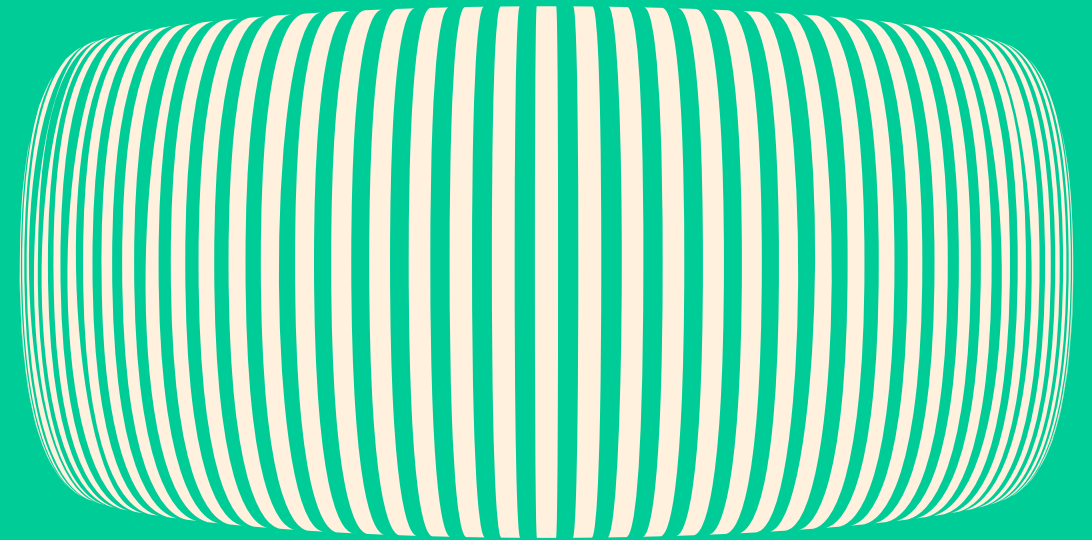
Telefono fenomeną mokytojai pasirinko atsižvelgdami į šiuolaikinių mokinių kasdienybę, kurioje šis įrenginys užima centrinę vietą. Mokiniai didelę laisvalaikio dalį praleidžia prie ekranų, o tai daro įtaką jų miego kokybei, fiziniam aktyvumui, santykiams su bendraamžiais ir mokymosi rezultatams. Fenomenas tapo aktualia platforma diskutuoti apie skaitmeninę etiką, saugų elgesį internete, kritinį mąstymą ir atsakomybę – temas, kurios rūpi tiek mokiniams, tiek tėvams ir mokytojams.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pirmasis sąlytis su fenomenu prasidėjo nuo mokinių apklausos, vykdytos „Google Forms“ platformoje. Jos tikslas buvo išsiaiškinti trečiųjų telefono naudojimo įpročius, patirtis ir iššūkius. Apklausos klausimai apėmė tris pagrindines sritis: kaip telefonas gali padėti mokytis, kam jis naudingas kasdienėje veikloje ir kokių pavojų gali kilti jį naudojant.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija vyko pristatant ir aptariant apklausos rezultatus per informacinių technologijų pamokas, kur mokiniai aktyviai diskutavo apie jiems aktualius klausimus, pavyzdžiui, kodėl socialiniams tinklams taikomas amžiaus cenzas. Tuomet per matematikos pamokas mokiniai detalčiau analizavo statistinius duomenis, kūrė diagramas ir lygino atsakymų grupes. Vėliau dirbdami savo klasėse vykdė minčių lietaus užduotis, o mokytojai skatino kelti klausimus ir konkretinti temas, kurios tapo pagrindinėmis projekto kryptimis.

Projekto veiklos

Projekto metu mokiniai ieškojo atsakymų į savo išsikeltus klausimus.

Kaip telefonas padeda mokymuisi?

Siekdami rasti atsakymą, mokiniai atliko tyrimą, kurio metu aiškinosi, kiek „Kahoot“ ir „WordWall“ programėlės padeda įsiminti anglų kalbos žodžius. Rezultatai parodė, kad po programėlių naudojimo atsakymų tikslumas išaugo nuo 85,4 % iki 94 %. Per lietuvių kalbos pamokas buvo atliekama meninių ir publicistinių tekstų apie telefonus analizė.

Kokių pavojų gali kilti naudojantis telefonu?

Gilinantį j tai, kokių pavojų gali kilti naudojantis telefonu, buvo surengtas susitikimas su tėvų atstove, kuri supažindino su telefono galimybėmis ir grėsmėmis. Visuomeninio ugdymo pamokose mokiniai nagrinėjo skaitmeninės etikos pavyzdžius ir analizavo saugaus elgesio internete situacijas.

Kaip valdyti laiką ir mažinti priklausomybę nuo telefono?

Šiam klausimui buvo skirtas tėvų inicijuotas klausimų ir atsakymų rytmetis, kurio metu mokiniai gavo praktinių patarimų. Vienas iš jų – telefone praleidžiamas laikas galėtų būti proporcingas laikui, skirtam skaityti. Buvo susitarta, kad ekskursijos į Šiaulių Telefonijos muziejų metu nebus naudojamosi telefonais. Fizinio ugdymo pamokose analizuota, kaip prie ekranų leidžiamas laikas veikia fizinę ir psichinę sveikatą.

© Tautvydas Juknevičius

© Tautvydas Juknevičius

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas

Projekto pabaigoje mokiniai dalyvavo keliose apibendrinančiose veiklose, kuriose galėjo pademonstruoti įgytas žinias. Pirmiausia buvo organizuoti debatai tema „Už ir prieš telefono naudojimą“, kurių metu dalyviai, pasiskirstę į dvi grupes, argumentuotai išsakė savo nuomones, remdamiesi per projektą surinkta informacija. Šie debatai leido mokiniams lavinti gebėjimą pagrįsti savo poziciją, išklausti oponentus ir kultūringai diskutuoti.

Viso projekto kulminacija tapo inscenuotas baigiamasis renginys „Telefono teismas“. Mokiniai, atlikdami skirtingus vaidmenis, imitavo teismo procesą, kuriame buvo nagrinėjama telefono nauda ir žala. Inscenizacija leido pademonstruoti gebėjimą pritaikyti įgytas žinias, argumentuoti, taikyti skaitmeninės etikos principus ir dirbti komandoje. Renginį simboliškai užbaigė apibendrinamasis „teisėjos“ žodis, tapęs esmine viso projekto išvada: „Telefonas pats savaime nėra nei gėris, nei blogis. Kuo jis tampa – priklauso nuo mūsų pačių pasirinkimų, elgesio ir atsakomybės.“

Projekto rezultatai

Projekto metu mokytojams pavyko sėkmingai integruoti įvairius mokomuosius dalykus (matematiką, informacines technologijas, fizinį ugdymą, visuomeninį ugdymą), pritaikyti fenomenais grįsto ugdymo principus praktikoje ir sustiprinti mokytojų tarpusavio ryšį. Mokytojai turėjo galimybę apgalvoti ir vertinti savo praktikas, dalytis patirtimis, koordinuoti veiklas ir kurti bendrą ugdymo turinį, orientuotą į realų mokinių patyrimą. Visa tai parodė, kad patyrusios mokytojos, jau dalyvavusios šiame projekte, galėtų tapti kolegų, norinčių įtraukti fenomenais grįstą ugdymą į savo pamokas, mentorėmis.

Mokiniams projektas padėjo įgyti žinių apie atsakingą telefono naudojimą, skaitmeninę etiką ir saugumą. Jie mokėsi pastebėti ir vertinti savo įpročius, atliko tiriamąsias užduotis, analizavo statistinius duomenis ir argumentavo idėjas debatų ir „Telefono teismo“ metu, taip demonstruodami aukštą įsitraukimo ir kritinio mąstymo lygį.

Į projektą aktyviai įsitraukė tėvai – jie dalyvavo edukaciniuose renginiuose ir pasidalijo savo profesinėmis žiniomis. Projektas sustiprino ryšius tarp šeimų ir mokyklos, paskatino atvirą dialogą apie vaikų technologijų naudojimo įpročius, saugumą ir atsakomybę. Nors projekte dalyvavo tik trečios klasės, tačiau paskatintos nagrinėti telefono fenomeną įsitraukė ir visos 5–8 klasės – mokytojams tai buvo džiuginantis pasiekimas.

Vilniaus Petro Vileišio progimnazija

198 Fenomenas „Užupis“

Fenomenas „Užupis“

Mokinių skaičius
(ketvirtokai ir
septintokai):

47

Mokytojų
skaičius:

6

Projekto
trukmė
mėnesiais:

3,5

Integruoti dalykai

lietuvių kalba ir literatūra, visuomeninis ugdymas,
etika, dailė, technologijos, IT

Ekspertai

Užupio skvoterė Annika Grišakov, vaizdo
metraštininkas Algimantas Lekevičius, fotografė
Hanna Paukštė, profesorius A. Beinorius, atlikėja
Miglė Vilčiauskaitė-Migluko

Užupio fenomenas buvo pasirinktas siekiant paskatinti mokinius, kurių dalis gyvena ir mokosi šioje unikaliajame Vilniaus vietoje, giliau pažinti savo aplinką, jos istoriją ir puoselėjamas vertybes. Nors Užupis yra kasdienė jų aplinka, daugelis apie jį žinojo labai mažai. Vilniaus Petro Vileišio progimnazija, esanti pačiame Užupyje, siekia ugdyti kūrybiškumą – vertybę, kuri stipriai sieja mokyklą su šia menininkų respublika. Projektas tapo galimybe sustiprinti mokinių užupietišką tapatybę ir ryšį su vietos bendruomene.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pirmasis sąlytis su fenomenu vyresniems (septintos klasės) mokiniams buvo surengtas simbolinėje vietoje – Užupio kavinės salėje, laikomoje respublikos parlamento susirinkimų vieta. Renginio pavadinimas „Gyvoji biblioteka“ – mokiniai klausėsi autentiškų pasakojimų iš Užupio istoriją menančių žmonių: vaizdo metraštlininko, skvoterės, atlikėjos, fotografės. O ketvirtokai su Užupio istorija susipažino per mokytojos organizuotą veiklą „Hobiverse“ laboratorijoje. Abiejų klasių mokiniai savo įspūdžius ir kilsius klausimus fiksavo specialiuose mokymosi užrašuose.

Pradinė refleksija.

Pradinė refleksija vyko mokykloje pamokų metu. Mokiniai, naudodami specialias formas, analizavo savo asmeninį patyrimą, pildė „Nežiniuko lentelę“ ir fiksavo, ką norėtų sužinoti ir kaip tai galėtų padaryti. Šis etapas padėjo nusistatyti probleminius klausimus, kurie mokinius domino labiausiai: sąsajos tarp Užupio ir Tibeto ar Paryžiaus, Užupio konstitucijos prasmė bei gamtos ypatumai.

© Tautvydas Juknevičius

Projekto veiklos

Probleminiams klausimams nagrinėti buvo pasitelktos įvairios veiklos, jungiančios tiriamąjį darbą, ekspertinius susitikimus ir kūrybines užduotis.

👁️ Kuo Užupis susijęs su Tibetu?

Organizuotas susitikimas su prof. A. Beinoriumi ir sukurta QR kodu atveriamą svetainę apie Užupio ir Tibeto ryšius.

👁️ Kaip padaryti Užupio meno galerijas labiau žinomas svečiams (iš užsienio ir kitų Lietuvos vietų)?

Iširtos Užupio galerijų vietos ir sudarytas interaktyvus žemėlapis su trumpais galerijų pristatymais.

👁️ Kokią interaktyvią veiklą galime pasiūlyti Užupiui tyrinėti?

Iširti įdomūs Užupio objektai ir sukurtas orientacinis žaidimas lankytojams.

👁️ Kuo Užupis susijęs su Paryžiumi?

Tyrinėta prancūziška virtuvė Užupyje, degustuotas maistas, atliktas tyrimas ieškant sąsajų.

👁️ Kodėl žmonės nesidomi Užupio istorija?

Analizuoti Užupio istorijos šaltiniai, siekiant suprasti, kodėl žmonės ja mažai domisi.

👁️ Ar Užupis patogus gyventi?

Tirtos ugdymo, maitinimo ir laisvalaikio vietos ir kuriami vaizdo įrašai ir tekstai.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas Projektas buvo užbaigtas baigiamąja konferencija, kurioje visos ketvirtokų ir septintokų grupės pristatė savo tyrimų klausimus, eigą, rezultatus ir proceso refleksijas. Ketvirtokai sukūrė filmus apie įvairias Užupio vietas (ugdymo, maitinimo, meno; kapinės), o septintokai pristatė interaktyvų meno galerijų žemėlapi, orientacinį žaidimą ir QR kodu atveriamą svetainę apie Užupio ir Tibeto sąsajas.

Projekto rezultatai Mokytojams FGU metodas suteikė galimybę įgyvendinti ugdymą, orientuotą į kompetencijas. Jie atrado, kad bendras planavimas ir veikimas komandoje yra įkvepianti profesinė patirtis. Nors projekto viduryje pastebėtas mokinių aktyvumo sumažėjimas, grupėms paskyrus vadovus ir suplanavus tarpinį pristatymą, veikla vėl suintensyvėjo. Atviras ir nuoširdus mokytojų dialogas, vyravęs sistemingose planavimo ir refleksijų sesijose, leido bendrą veiklą patirti kaip įkvepiančią profesinę patirtį. Be to, pats projektas, ypač pirmojo sąlyčio susitikimas, suteikė vertingą progą ir patiems mokytojams gilinti savo žinias apie tyrinėtą fenomeną.

Mokiniai mokėsi planuoti veiklą, valdyti laiką, bendradarbiauti, išbandė naujus informacijos pateikimo būdus (filmų, QR kodų kūrimas). Nors tyrimo metu jiems buvo sunku derinti laiką ir kartais jiems užtekėjo labai paviršutiniškos informacijos, baigiamoji konferencija atskleidė, koks svarbus mokiniams yra viešas pasidalijimas ir vieni kitų palaikymas. Dauguma mokinių pritarė, kad tokio pobūdžio veiklų turėtų būti daugiau.

Nors nebuvo tikslo plačiai įtraukti bendruomenę, tačiau pirmojo sąlyčio renginyje dalyvavo vietos bendruomenės nariai. Mokinių sukurtais produktais, pavyzdžiui, orientaciniu žaidimu, galės naudotis ir kiti mokyklos mokiniai, o mokytojų komanda savo patirtimi pasidalys su visa mokyklos bendruomene.

Vilniaus Simono Konarskio gimnazija

208 Fenomenas „Maistas“

Fenomenas „Maistas“

Mokinių skaičius
(13 klasių: priešmokyklinukai, trečiokai,
ketvirtokai, penktokai, šeštokai, devintokai):

240

Mokytojų
skaičius:

1–7

Projekto
trukmė
mėnesiais:

2–6

Integruoti dalykai

lietuvių kalba, lenkų kalba, anglų kalba, istorija,
geografija, pasaulio pažinimas, biologija, chemija,
matematika, informatika, dailė, muzika, technologijos

Ekspertai

medicinos ir visuomenės sveikatos specialistai,
muziejaus edukatorius, kavinės-baro „Sakwa“
vadovas, bitininkas Antanas Bėliakas, parduotuvės
„Lidl“ administratorė

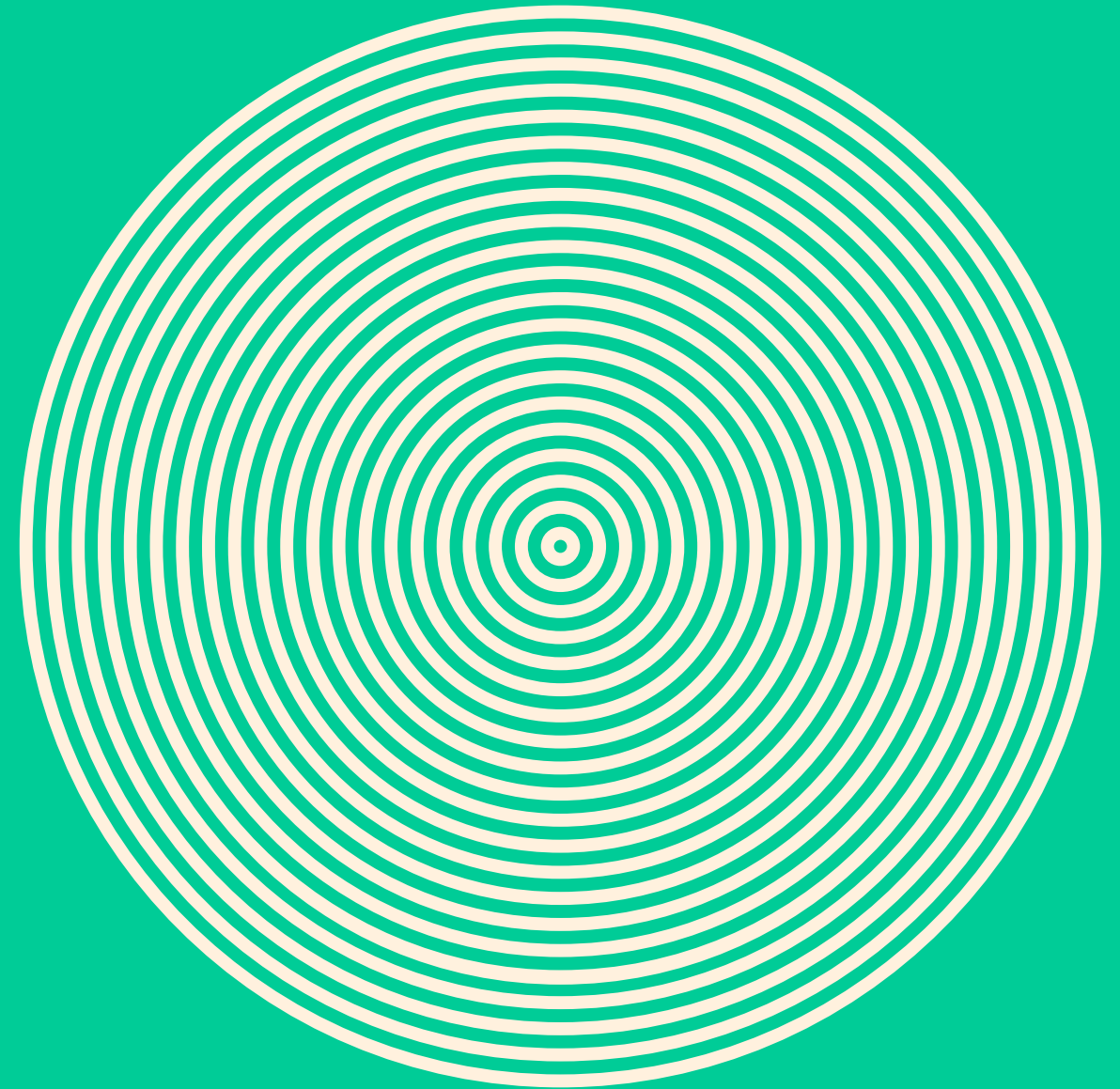
Vilniaus Simono Konarskio gimnazijoje maisto fenomenas buvo nagrinėjamas per kelis skirtingus, bet vienas kitą papildančius projektus, apimančius įvairaus amžiaus mokinius – nuo priešmokyklinukų iki devintokų. Šis fenomenas buvo pasirinktas dėl jo universalumo, artumo mokinių kasdienybei ir plačių integravimo galimybių. Kiekvieno projekto metu buvo gilinamasi į skirtingus maisto temos aspektus, atsižvelgiant į mokinių amžių, interesus ir aktualijas.

Pirmasis sąlytis su fenomenu.

Pirminė pažintis su maisto fenomenu vyko per labai įvairias ir mokinių amžiui pritaikytas veiklas. Jaunesnieji mokiniai dažniausiai pradėjo nuo tiesioginės juslinės patirties: degustavo skirtingas šokolado rūšis, užrištomis akimis ragavo vaisius ir daržoves, tapo maisto detektyvais – tyrinėjo savo priešpiečių dėžučių turinį, žaidė interaktyvias dėliones. Vyresniųjų mokinių veikloje buvo taikyti analitiniai ir kultūriniai metodai: jie analizavo meno kūrinius, susijusius su maistu, gilinosi į duonos simboliką tautosakoje, susipažino su intriguojančia istorija apie medų, žiūrėjo vaizdo siužetus apie kitų šalių maisto kultūrą. Visais atvejais buvo siekiama sužadinti smalsumą, išprovokuoti diskusiją ir sukurti asmeninį ryšį su pasirinkta tema.

Pradinė refleksija.

Pradinės refleksijos etapas buvo skirtas pirminiems įspūdžiams apibendrinti ir tolimesnėms tyrimo kryptims apsibrėžti. Daugelyje projektų mokiniai, dirbdami individualiai ir grupėse, pildė „Nežiniuko lentelę“ arba panašią lentelę, pvz., „Ką žinau?“, „Ką noriu sužinoti?“, „Ko išmokau?“. Vyko aktyvios diskusijos, minčių lietus, kurių metu mokiniai dalijosi asmeninėmis patirtimis, lygino savo nuomones ir kėlė klausimus. Šis procesas leido mokytojams geriau suprasti mokinių interesus (pavyzdžiui, susidomėjimas desertais, maisto švaistymo problema ar kainos) ir jais remiantis suformuluoti probleminius klausimus, tapusius tolimesnių veiklų pagrindu.

Projektų potemių apžvalga

👁️ Potemė „Tradicinių anglišų patiekalų receptai“ (ketvirtokai)

Šis projektas, jungiantis anglų, lenkų kalbas, informatiką ir dailę, kilo iš noro praktiškai pritaikyti kalbos žinias ir ugdyti kultūrinį sąmoningumą. Pirmasis sąlytis su tema įvyko žiūrint vaizdo siužetą apie tradicinius angliškus pusryčius. Tai sukėlė diskusiją. Mokiniai poromis ar mažose grupelėse ieškojo receptų anglų kalba, juos vertė į lenkų kalbą ir susisteminę informaciją sukūrė bendrą plakatą. Ši veikla ne tik praplėtė mokinių žodyną, bet ir paskatino domėtis kitų šalių maisto kultūra.

👁️ Potemė „Mitybos piramidė (sveiki produktai kasdien)“ (trečiokai)

Šios potemės pasirinkimą lėmė mokinių noras geriau suprasti sveikos mitybos principus ir sąmoningai rinktis užkandžius. Veiklos buvo orientuotos į praktinį žinių taikymą: mokiniai kūrė mitybos piramidės plakatą, kartu su medicinos specialiste mokėsi dantų priežiūros, dalyvavo programoje „Užauginta Lietuvoje!“, o pabaigoje sukūrė „Klasės sveiko maisto knygą“ ir surengė sveikų pusryčių dėžučių pristatymą.

👁️ Potemė „Maisto švaistymas“ (devintokai ir šeštokai)

Ši potemė kilo iš mokinių pastebėjimų apie maisto švaistymą namuose ir mokyklos valgykloje. Pirmasis sąlytis devintokams įvyko per meno kūrinų analizę, o šeštokams – per diskusiją klasės valandėlės metu. Abi grupės atliko tyrimus: devintokai slapta stebėjo, kiek maisto išmeta jų šeimos, o šeštokai – kiek maisto atliekų būna mokyklos valgykloje. Vėliau devintokai lietuvių kalbos pamokoje gilinosi į duonos vertę Dalios Grinkevičiūtės atsiminimuose, o šeštokai sukūrė receptų knygą „Zero Waste“, kuri bus naudojama technologijų pamokose.

👁️ Potemė „Maisto kainos ir finansinis raštingumas“ (pradinės klasės)

Šio projekto idėja gimė iš vaikų pastebėjimų, kad maisto kainos parduotuvėse išaugo. Pirmasis sąlytis įvyko per įvairias pamokas – mokiniai dėliojo interaktyvias dėliones apie vaisius ir daržoves, ragavo maisto produktus, dalijosi mėgstamais receptais. Šios veiklos natūraliai atvedė prie klausimo, kiek kainuoja pagaminti patiekalą. Mokiniai tyrinėjo produktų kainas, planavo savaitės pirkinių krepšelį ir diskutavo, ar pigiau gaminti namuose.

👁️ Potemė „Ar galima piešti maistu?“ (priešmokyklinė klasė)

Šis kūrybinis projektas kilo iš smalsumo ir noro sujungti meną su gamtos mokslais. Pirmasis sąlytis buvo diskusija „Ar galima piešti be pieštuko?“, po kurios vaikai pradėjo eksperimentuoti – iš daržovių (burokų, morkų, špinatų) ir prieskonių (ciberžolės) gamino natūralius dažus. Jie stebėjo, kaip išgauti spalvą, tyrė jos ryškumą ir maišė spalvas. Vėliau buvo žiūrimas filmas apie pigmentus ir natūralių dažų istoriją.

👁️ Potemė „Medus“ (penktokai)

Pažintis prasidėjo nuo istorijos pamokos, kurioje mokiniai sužinojo, kaip medus buvo panaudotas Aleksandro Didžiojo kūnui balzamuoti. Tai sukėlė diskusiją apie medaus savybes. Mokiniai, pasiskirstę į grupes, tyrinėjo medaus naudą sveikatai, jo vartojimą skirtingose šalyse, vaizdavimą mene ir literatūroje. Jie taip pat konsultavosi su bitininku apie bičių svarbą ekosistemai.

👁️ Potemė „Neįprasti restoranai ir maisto kultūra“ (penktokai)

Šis projektas, skirtas anglų kalbos žinioms gilinti, prasidėjo nuo pažinties su neįprastais restoranais visame pasaulyje. Mokiniai plėtė žodyną, susijusį su maistu, ir, įkvėpti pavyzdžių, patys kūrė savo restoranų koncepciją: galvojo pavadinimus, sudarė meniu anglų ir lietuvių kalbomis. Projektas baigėsi vaidybinėmis situacijomis, kuriose mokiniai atliko padavėjų ir klientų vaidmenis.

👁️ Potemė „Duona“ (šeštokai)

Duonos fenomenas pasirinktas dėl jos kultūrinės ir simbolinės reikšmės. Pirmasis sąlytis įvyko per lietuvių kalbos pamoką, kurioje mokiniai nagrinėjo duonos simboliką tautosakoje. Vėliau per integruotas pamokas jie gilinosi į biologinius (mielių veikla), cheminius (kepimo procesai) ir technologinius (duonos kepimas) reiškinius. Taip pat buvo atlikta apklausa apie duonos vartojimo įpročius šeimose.

👁️ Potemė „Šokoladas“ (priešmokyklinukai)

Projekto metu mokiniai tyrinėjo šokolado fenomeną, pradėdami nuo degustacijos, kurios metu ragavo ir lygino skirtingas šokolado rūšis. Vėliau, žiūrėdami filmą, analizavo tikrojo kakavmedžio rūšis, domėjosi jo augimo sąlygomis ir derliumi, o įgytas žinias įtvirtino kūrybinėse dirbtuvėse, spalvindami kakavmedžio atvaizdus ir rengdami parodą. Kitame etape mokiniai aiškino visą šokolado gamybos procesą – nuo fermentacijos iki priedų dėjimo.

👁️ Potemė „Priešpiečių dėžutė: sveikesnis maistas mokykloje“ (pradinukai)

Mokiniai gilinasi į maisto fenomeną pradėdami nuo praktinės veiklos „Ką slepia mano priešpiečių dėžutė?“, kurios metu analizavo savo ir draugų maisto įpročius. Vėliau vykusios refleksijos metu mokiniai išsikėlė probleminius klausimus: kaip maistas veikia savijautą, kodėl nesveikas maistas skanus ir kaip sudaryti sveiką priešpiečių dėžutę. Ieškodami atsakymų, jie dalyvavo ekspertų paskaitose apie valgymo sutrikimus, kūrė restorano meniu per integruotas lietuvių ir anglų kalbos pamokas, atliko tyrimą apie pradinukų priešpiečius ir sudarinėjo maisto ir nuotaikos žemėlapius.

👁️ Potemė „Jei maistas nėra šiukšlė, kodėl jis atsiduria šiukšlių dėžėje?“ (devintokai)

Mokiniai atliko slaptą namų tyrimą – savaitę stebėjo ir fiksavo, kiek ir kokio maisto išmeta jų šeimos. Vėliau klasėje dalijosi rezultatais ir darė išvadas apie atsakingesnį vartojimą. Išsiaiškinus, kad dažniausiai išmetamas produktas yra duona, per lietuvių kalbos pamokas buvo analizuojama Dalius Grinkevičiūtės knyga „Lietuviai prie Laptevų jūros“, gilinantis į duonos vertę tremtyje. Technologijų pamokose mokiniai kūrė sveikesnių pusryčių receptus ir pristatymus apie ateities maistą, o per istoriją tyrinėjo, kokie patiekalai į Lietuvą atkeliavo su Bona Sforca. Praktinę patirtį papildė ekspertinis užsiėmimas kavinėje, kur mokiniai aiškinosi, kaip planuojami maisto kiekiai siekiant išvengti švaistymo.

Apibendrinimas

Baigiamasis darbas

Kiekvienas projektas buvo užbaigtas skirtingu produktu ar renginiu: tai plakatai su receptais, receptų knyga „Zero Waste“, „Klasės sveiko maisto knyga“, sveikiausio užkandžio rinkimai, vitražas, nudažytas maistiniais dažais, bičių namelis su informaciniais lapeliais, vaidybinės situacijos restorane. Mokiniai ne tik tyrinėjo – jie kūrė ir pateikė apčiuopiamus, prasmingus rezultatus. Ši projektinė veikla ne tik leido įtvirtinti žinias, bet ir suteikė papildomų įgūdžių.

Projekto rezultatai

Projektai, susiję su maisto fenomenu, leido sėkmingai integruoti įvairius dalykus (nuo kalbų iki gamtos mokslų) ir ugdyti mokinių kompetencijas. Nors kartais kildavo iššūkių dėl veiklų koordinavimo tarp skirtingų mokytojų ar mokinių įsitraukimo, jie buvo sprendžiami pasitelkiant komandinį darbą, lankstų planavimą ir aiškiai struktūruotas užduotis. Mokytojai džiaugėsi matydami, kaip mokiniai įsitraukia į praktinę veiklą, atranda ryšį tarp skirtingų disciplinų ir savarankiškai veda mokymosi procesą. FGU metodas padėjo pedagogams dalytis idėjomis, tobulinti tarpdisciplininio planavimo įgūdžius ir leido patirti, kad mokiniai geriau mokosi per realius pavyzdžius.

Mokiniai, tyrinėdami maisto fenomeną, įgijo daug įvairių žinių – nuo maisto saugojimo, klimato kaitos, bakterijų ir fermentacijos iki natūralių pigmentų savybių ir maisto švaistymo problemos. Jie taip pat stiprino bendradarbiavimo, kūrybiškumo, planavimo, kritinio mąstymo ir komunikacijos įgūdžius. Praktinės veiklos – maisto gaminimas, tyrimai, stebėjimai namuose – padėjo jiems suprasti, kaip mokykliniai dalykai yra susiję su realiu gyvenimu. Baigiamosiose refleksijose mokiniai pabrėžė, kad norėtų daugiau tokių praktinių projektų, ir išreiškė norą keisti savo įpročius, pavyzdžiui, mažinti maisto švaistymą.

Į projektus aktyviai įsitraukė ne tik mokiniai ir mokytojai, bet ir kiti bendruomenės nariai: tėvai padėjo fiksuoti duomenis, gaminti patiekalus ir ieškoti informacijos, sveikatos priežiūros specialistė ir valgyklos darbuotojai dalijosi savo žiniomis ir pastebėjimais. Tai sustiprino tėvų įsitraukimą į ugdymo procesą. Projektinės veiklos teigiamai paveikė mokinių tarpusavio santykius ir pagerino klasės mikroklimatą, nes bendras tikslas ir atsakomybė skatino juos labiau bendrauti ir bendradarbiauti.

